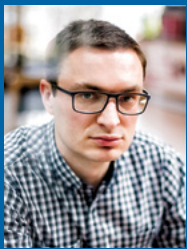

► RYBY MOHOU PO SMĚDÉ ZNOVU VOLNĚ PUTOVAT str. 18

- **KOTLÍKOVÉ DOTACE** UŽ BRZY VE VAŠEM KRAJI str. 2
- LÍSKÝ PŘEDĚLAL NÁVES, **ZADRŽUJE DEŠŤOVKU** str. 14
- EKOTURISMUS **ZACHRAŇUJE GORILY** str. 28

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

říká se březem, za kamna vlezem. O kamnech se v tomto vydání nepíše, ale píšeme o kotlech. Zahájena byla dotační výzva pro kraje, což je prvním krokem k výměně dalších desítek tisíc nevyhovujících kotlů na uhlí v domácnostech. Program bude zaměřen na nízkopříjmové rodiny a seniory, kteří mohou získat až 95%

dotaci i zálohu, aby pro ně výměna měla co nejmenší finanční dopad.

Výzvy nového programového období Operačního programu Životní prostředí budou brzy vypsány, my se věnujeme již úspěšným projektům, které díky podpoře z tohoto programu šetří přírodu i peníze. Nakoukneme do Tiskárny Ministerstva vnitra, která prošla kompletní přestavbou a kde energetické úspory šetří při provozu budovy více než milion korun ročně. A kdyby vás zajímalo, co se také ve specializované tiskárně vyrábí, také si to přečtete.

V malé obci Líský pomohly dotace s proměnou středu obce, který je nyní hezcí, a navíc dobře nakládá s dešťovou vodou. Pokud byste chtěli hledat v projektu inspiraci i pro vaši obec, najdete ji v rubrice Úspěšný projekt.

Podobných podařených projektů máme v aktuální Prioritě celou řadu, přitom se jedná pouze o zlomek všech hotových či rozdělaných záměrů.

Pokud vás s jarem začínají svrbět nohy, můžete si zkusit projít unikátní krajinu Křivoklátska. Ta se nejspíš již brzy dočká vyhlášení národního parku. A že to opravdu národní lesy jsou, svědčí i fakt, že čeští králové s oblibou v křivoklátských lesích lovili a trávili volný čas. Takže když půjdte lesní stezkou, možná půjdete po té samé, po které se řtil na koni některý z českých panovníků.

Pokud byste se chtěli vydat trochu dál, můžete tak učinit prostřednictvím naší rubriky Zahraničí, ve které ekoturismus zachraňuje africké gorily.

Příjemné čtení přeje

JAN RÖDLING
šéfredaktor

KOTLÍKOVÉ DOTACE 2022 – JIŽ BRZY VE VAŠEM KRAJI. S 95% DOTACÍ NAVÍC I NA ZÁLOHU A S ASISTENCÍ

Kotlíkové dotace pro nízkopříjmové domácnosti jsou připraveny. Kraje spustí příjem žádostí na konci jara. MŽP a SFŽP ČR pro ně spustily výzvu a také zveřejnily finální podmínky této poslední vlny. **Výzva je vyhlášena na 5 miliard korun. Jsou ale připraveny i další finanční prostředky, které postačí k výměně dalších až padesáti tisíc starých kotlů na tuhá paliva.**

Foto: archiv SFŽP ČR

Právě provoz těchto kotlů v září 2022 skončí. Nastavení dotací vychází vstříc nízkopříjmovým skupinám obyvatelstva, které budou moci získat na pořízení nového ekologického zdroje dotaci ve výši až 95 %, a to včetně poskytnutí zálohy na tuto investici. Žádost o dotaci je možné podat nejpozději do 31. srpna 2022 na příslušném krajském úřadu. Ostatní domácnosti mají možnost získat 50% podporu na výměnu kotle v programu Nová zelená úsporám.

Od letošního září začne ze zákona platit deset let dopředu ohlašovaný zákaz vytápění starými kotli na uhlí nebo dřevo, které nedosahují alespoň 3. emisní třídy. Ministerstvo životního prostředí poskytuje na jejich výměnu od roku 2015 tzv. kotlíkové dotace. Velmi úspěšný program, během něhož bylo vyměněno již bezmála 100 tisíc kotlů a vyplaceno přes 10 miliard korun, měl loni skončit, ovšem díky úspěšnému vyjednávání s Evropskou komisí se ještě podařilo poslední vlnu kotlíkových dotací zařadit do Operačního programu Životní prostředí pro období 2021–2027.

„Kotlíkové dotace jsou naší pomocí občanům ohroženým energetickou chudobou. Na kotlíky pro nízkopříjmové domácnosti máme připraveno přes 5 miliard korun z Operačního programu Životní prostředí, a pokud bude zájem, můžeme využít i další finanční prostředky z Národního plánu obnovy. Domácnosti díky kotlíkovým dotacím dostanou poslední nanejvýš výhodnou možnost k výměně starého kotle s dotací ještě před jejich zákazem. Jsem ráda, že se spuštění kotlíkových dotací

podařilo s Evropskou komisí dohodnout ještě předtím, než dojde z její strany ke schválení operačního programu. Naší snahou je poskytnout finanční prostředky na výměny kotlů nízkopříjmovým domácnostem v co nejkratší době. Podmínky ještě nebyly nikdy tak výhodné, dotace činí až 95 % a kromě toho bude poskytována zálohově, takže domácnostem bude stačit mít naspořeno jen malou část vlastních prostředků,“ zdůraznila ministryně životního prostředí Anna Hubáčková.

Administraci žádostí včetně vyplácení finanční podpory mají ve své gesci kraje. V tomto směru se na ně vztahuje právě i povinnost umožnit žadatelům poskytnutí zálohy ve výši minimálně 60 % z dotace. Záloha bude žadateli uvolněna na základě zálohové faktury vystavené dodavatelem, po dokončení a doložení realizace bude zbylá částka uvolněna na základě doložení všech potřebných dokladů.

Z evropských fondů je na kotlíkové dotace vyhrazeno přes 5 miliard korun.

Tato suma by měla stačit na výměnu přibližně padesáti tisíc nevyhovujících kotlů.

PROSTŘEDKY ALOKOVANÉ PRO JEDNOTLIVÉ KRAJE

Kraj	Podíl z alokace (%)	Podíl z alokace (Kč)
Praha	0,79	11 851 185
Středočeský	17,26	258 925 893
Jihočeský	10,10	151 515 152
Plzeňský	7,72	115 811 581
Karlovarský	2,24	33 603 360
Ústecký	5,39	80 858 086
Liberecký	4,68	70 207 021
Královéhradecký	6,67	100 060 006
Pardubický	5,93	88 958 896
Vysočina	7,96	119 411 941
Jihomoravský	4,52	67 806 781
Olomoucký	5,74	86 108 611
Zlínský	5,35	80 258 026
Moravskoslezský	15,64	234 623 462

Pravidla pro kotlíkové dotace 2022

Domácnosti s nižšími příjmy definovalo Ministerstvo životního prostředí na základě modelu Agentury pro sociální začleňování. Domácnost, kde její členové vydělali v roce 2020 v průměru maximálně 170 900 korun čistého příjmu, bude mít tedy možnost si požádat o kotlíkovou dotaci s 95% podporou. Výdělky dětí se považují vždy za nulové, za každé dítě se však zvyšuje příjem celé domácnosti o stanovený maximální strop 170 900 korun. To znamená, že na dotaci dosáhne například čtyřčlenná domácnost složená ze dvou dětí a dvou dospělých, kde oba rodiče (nebo jen jeden z nich) vydělali v roce 2020 dohromady ne více než 683 600 Kč čistého příjmu za celý rok. Domácnosti složené čistě z důchodců pobírajících starobní nebo invalidní důchod 3. stupně mají na dotaci nárok automaticky.

Z evropských fondů je na kotlíkové dotace vyhrazeno přes 5 miliard korun. Tato suma by měla stačit na výměnu přibližně padesáti tisíc nevyhovujících kotlů. Konkrétně se jedná o náhradu kotle na pevná paliva s ručním příkládáním za tepelné čerpadlo, kotel na biomasu nebo plynový kondenzační kotel. O podporu lze přitom požádat i v případě již uskutečněné výměny zastaralého zařízení. Základní podmínkou je, že k výměně došlo po 1. lednu 2021.

Příjem žádostí kraje spustí na konci jara

„Své žádosti o dotační prostředky pro poslední vlnu kotlíkových dotací mohou všechny kraje podat do 30. června 2022. První část alokace ve výši 1,5 miliardy korun mezi ně bude rozdělena poměrným způsobem, jako tomu bylo v předchozích výzvách. V případě větší absorpční kapacity mohou kraje obdržet i více finančních prostředků. Bude-li zájem domácností větší, než je přidělený objem peněžních prostředků, mohou si požádat o navýšení alokace,“ vysvětlil náměstek pro evropské fondy MŽP Jan Kříž.

Příjem žádostí se kraje chystají otevřít na konci jara. Probíhat bude elektronickou formou. Pro ty, kdo si s podáním žádosti nebudou vědět rady nebo nebudou disponovat potřebným vybavením pro podání žádosti, by v jednotlivých krajích měla být k dispo-

zici asistenční pomoc. Žádosti bude možné předkládat na většině krajů nejpozději do 31. srpna 2022. Zaregistrování žádosti do uvedeného termínu znamená pro zájemce o dotaci mimo jiné to, že i když do této doby nestihnou kotel ve své domácnosti vyměnit, tak jim v případě pozdější kontroly z úřadů nemusí hrozit finanční sankce.

„Toto metodické doporučení jsme vydali pro obce s rozšířenou působností, které kontroly provádí, s ohledem na omezené kapacity topenářů a dodavatelů. Věřím, že se jím budou obce řídit. Naším cílem není pokutovat, ale do odloženého data neekologické kotle vyměnit, aby se nám všem lépe dýchalo,“ vysvětlila ministryně Anna Hubáčková.

Od podzimu v Nové zelené úsporám již přes 5 tisíc žádostí na výměnu kotle

O finanční podporu na výměnu kotle nepřejdou ani ostatní domácnosti. Od loňského října mohou totiž žádat o podporu na nový zdroj vytápění prostřednictvím programu Nová zelená úsporám (NZÚ). V něm si žádost může podat každý bez prokazování výše příjmu po splnění podmínek programu. V NZÚ si navíc může žadatel nakombinovat různá ekologická opatření (např. výměnu zdroje a zateplení objektu) a získat tak navíc finanční bonus za kombinaci více realizovaných opatření, tedy vyšší celkovou dotaci. Dotace z programu Nová zelená úsporám je vyplácena vždy až po realizaci opatření.

„Skrze program Nová zelená úsporám nabízíme dotaci na nový zdroj vytápění až do výše 50%. O tuto podporu je mezi lidmi velký zájem. Aktuálně evidujeme bezmála pět tisíc žádostí týkajících se výměny neekologických zdrojů tepla, nejčastěji žadatelé přechází na tepelná čerpadla, které tvoří tři čtvrtiny všech žádostí,“ uvedl ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman. „Žádosti o podporu v programu Nová zelená úsporám je nutné – stejně jako v případě kotlíkových dotací – podat nejpozději do 31. srpna 2022, na všechna ostatní opatření poběží příjem žádostí i po tomto datu. Rozhodně domácnostem doporučujeme zvážit kombinaci výměny zdroje například se zateplením,“ připomněl Petr Valdman.

Podmínky kotlíkových dotací podrobně na www.kotlikydotace.cz ●

ECHO

Hustopeče plánují retenční nádrž v areálu společenského domu

Velkým investičním plánem tohoto roku je v Hustopečích stavba amfiteátru za společenským domem. Radní se ještě před zahájením prací rozhodli schválit podání žádosti o dotaci z Národního programu Životní prostředí na zbudování retenční nádrže. „Máme jich už několik, například ve sběrném dvoře, Pavučině i Kině. Užívají se na zadržování vody a jsou velkou prioritou v rámci environmentálních programů,“ vysvětlil místostarosta Bořivoj Švásta.

Údržba mikulovské aleje

Převážně jírovcová alej lemující silnici I/40 z Mikulova do Sedlce letos projde plánovanou údržbou. Půjde o poměrně razantní zásahy, jejichž hlavním cílem je zajistit provozní bezpečnost dřevin a zároveň v aleji co nejméně kácet. Proč by měly zásahy plnit takové na první pohled protichůdné cíle? Mikulovská alej nejsou jen dvě řady stromů, dnes už značně prořídle. Přírodovědné průzkumy ukázaly, že za druhové bohatství, které stromy v aleji hostí, by se nemusela stydět ani leckterá rezervace. Odborníci zde našli celkem šest zvláště chráněných druhů hmyzu (např. nosorožka kapucínka, páchníka hnědého, kovařika rezavého nebo lesáka rumělkového) a další desítky z Červeného seznamu druhů ohrožených vyhynutím.

Po deseti letech definitivně skončí sanace areálu Transparty

Vedení města Chrudimi schválilo výběrové řízení na aktualizaci analýzy rizik po provedení sanace podzemních vod včetně odstranění vrtů. Vše by mělo být dokončeno do listopadu příštího roku. Město již vloni nechalo 13 vrtů odstranit, zbývá jich ještě 70. Po jejich likvidaci by už nemělo podzemní vody ohrožovat případné znečištění z povrchu. Sanace staré ekologické zátěže v areálu bývalého podniku Transparty Chrudim začala v lednu 2013. Některé staré objekty bylo nutné zbourat, zeminu znečištěnou těžkými uhlovodíky odtěžit do hloubky sedmi metrů. Další pětimetrová vrstva se čistila chemicky. Vyčištěné území stálo 167 milionů korun, většinu uhradila dotace z Operačního programu Životní prostředí.

► **Národní park Křivoklátsko** bude lépe chránit přírodu a podpoří také rozvoj regionu

Ministerstvo životního prostředí zahájí v nejbližší době proces vyhlášení národního parku Křivoklátsko, který by měl být na 16 % nejcennějšího území stávající chráněné krajinné oblasti.

Naprostá většina těchto pozemků je ve vlastnictví státu. Nový národní park by měl chránit zdejší rozmanité lesy, skály a sutoviska, stepi, neprostupná údolí, kaňon řeky Berounky, domov desítek ohrožených rostlin a živočichů. Jde o nebyvale pestrý a k tomu největší lesní komplex ve vnitrozemí Česka s velkou rozmanitostí přírody. Vznik národního parku znamená i významný krok k vytvoření podmínek pro lepší ochranu tohoto území, zejména lesních porostů, ale samozřejmě i rozkvět obcí v regionu.

Z iniciativy Středočeského kraje probíhala v minulých měsících informativní setkání se starosty jednotlivých obcí. Přírodní hodnota tohoto území byla i důvodem pro usnesení zastupitelstva Středočeského kraje schváleného výraznou většinou zastupitelů, které tak myšlenku vzniku národního parku podpořilo a vyzvalo Ministerstvo životního prostředí k přípravě jeho vyhlášení. Vyhlášení národního parku se stalo i součástí programového prohlášení vlády.

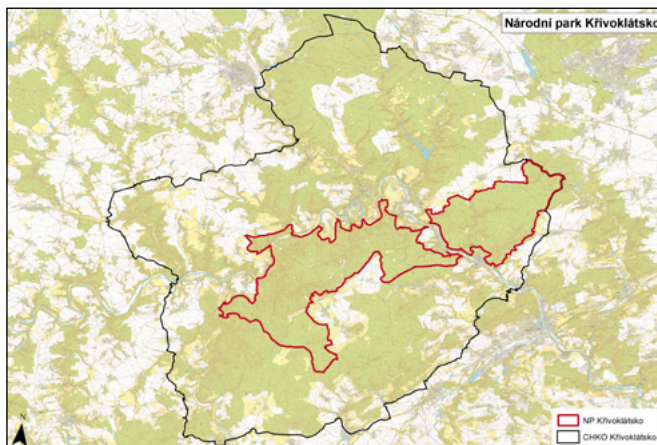
„Jsem přesvědčena, že kvalitně vyhlášený národní park může být přínosem nejen pro ochranu cenné přírody, ale je stimulem k sociálnímu a ekonomickému rozvoji regionu a tím zlepšení podmínek pro život místních občanů. Obce

jsou ze zákona přímo vtaženy do dění v národních parcích, jejich zástupci se jako členové Rady parku přímo podílejí na rozhodování o správě území. Víím, že přírodu nelze dobře chránit bez lidí, kteří v daném území žijí,“ doplňuje ministryně životního prostředí Anna Hubáčková a pokračuje: *„Záměr vyhlášení národního parku Křivoklátsko bezpochyby vyvolá debatu uvnitř jednotlivých zastupitelstev i mezi veřejností. Jako bývalá starostka víím, že lidé se mohou obávat novot a změn. Proto jsem připravena se vydat do obcí, kterých se to přímo dotkne. Chi*

s nimi mluvit o tom, že je důležité vážit si toho, co máme, a umět to chránit. Věřím, že se nám v průběhu vyhlášení podaří projednat a racionálně vysvětlit nejasnosti a vyhrady a že spolu se starosty nad upřesněným návrhem najdeme řešení, které bude pro většinu přijatelné.“

Podle stávajícího návrhu by se národním parkem mělo stát pouze 16 % nejcennější části stávající chráněné krajinné oblasti Křivoklátsko. Samotné vyhlášení národního parku pak neznámá omezení pohybu veřejnosti, případně usměrnění pohybu návštěvníků se řeší klidovými územími.

Nyní budou dopracovány podkladové materiály a vlastní návrh by měl být projednáván dle stanoveného legislativního procesu. Jeho zakončením je schválení návrhu formou zákona. ●

Podle stávajícího návrhu by se národním parkem mělo stát pouze 16 % nejcennější části stávající chráněné krajinné oblasti Křivoklátsko. Samotné vyhlášení národního parku pak neznámá omezení pohybu veřejnosti...

► **Probíhá mapování velkých šelem v Beskydech**

Stopy rysů, vlků a medvědů hledají pracovníci Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, jejich součástí jsou správy chráněných krajinných oblastí, a další dobrovolní spolupracovníci.

Akce probíhá ve spolupráci s Hnutím DUHA a šelmy se monitorují i na území slovenské CHKO Kysuce a v CHKO Bílé Karpaty. V CHKO Beskydy mapování proběhne již po třicáté osmé, CHKO Bílé Karpaty se přidává potřetí.

„První mapování výskytu velkých šelem v CHKO Beskydy se uskutečnilo v roce 1984. Podle stop ve sněhu či blátě a dalších pobytových znaků, jako je trus či kořist, zjišťujeme, kolik šelem se v území pohybuje. Sledujeme také, které lokality šelmám aktuálně vyhovují a jaké migrační trasy využívají při svém pohybu krajinou. Podle posledních odhadů se v oblasti Beskyd včetně přilehlé pohraniční oblasti Slovenska vyskytuje kolem deseti rysů. Vlci se pohybují jak na slovenské straně Javorníků, tak na území CHKO Beskydy. Do Slezských Beskyd přecházejí vlci z Polska. Zaznamenaný pohyb medvědů v CHKO Besky-

dy byl v loňském roce minimální. Je možné, že kvůli stále častějšímu vyrušování lidmi se medvědi zdržují v nejdlejších lokalitách, kde unikají pozornosti,“ vysvětluje Dana Bartošová z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, regionálního pracoviště Správa CHKO Beskydy, která mapování každoročně koordinuje.

Při sledování výskytu šelem se stopaři v terénu pohybují po předem stanovených trasách na běžkách či sněžnicích, případně pěšky – podle množství sněhu v horách. K dispozici mají zákresové mapy a pomůcky pro dokumentaci. Při akci se kromě velkých šelem zaznamenává i výskyt ostatních druhů zvířat. Výsledky mapování vyhodnocuje Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Závěrečná zpráva ze „sčítání“ bude k dispozici zhruba za měsíc.

Výsledky mapování budou uloženy do nálezné databáze ochrany přírody a využity při ochraně velkých šelem i dalších vzácných druhů živočichů.

Beskydy jsou jediným místem, kde u nás tyto tři druhy velkých šelem žijí. Zatímco vlka a rysa můžete spatřit i jinde, medvěda lze pravidelně vystopovat jen ve zdejších lesích, do kterých přichází ze sousedního Slovenska. Rys ostrovid, medvěd hnědý a vlk obecný jsou v Česku celoročně chráněni. Kvůli jejich dlouhodobému přirozenému výskytu je chráněná krajinná oblast Beskydy zařazena mezi evropsky významné lokality velkých šelem. Počet šelem v Beskydech souvisí s aktuálním stavem populací těchto druhů na Slovensku a v Polsku. V Evropě byly zpracovány akční plány na ochranu velkých šelem, velký důraz se klade na spolupráci jednotlivých států. V případě ochrany beskydské přírody pokračuje dlouhodobá spolupráce se slovenskou ochranou přírody. ●

► Projekt zapojí školy do **vzdělávání o změně klimatu**

Začíná už s dětmi v mateřských školách a jde na to prakticky, názorně a hravě. Novým projektem Ekoabeceda pro klima se program „Recyklohraní aneb Uklidme si svět“ aktivně zapojuje do vzdělávání o změně klimatu. Cílí na pedagogy a žáky mateřských a základních škol a dále na pedagogy a studenty středních škol.

Do konce školního roku 2022/2023 vytvoří Recyklohraní populárně-naučnou metodickou příručku pro učitele Ekoabeceda pro klima a výukové scénáře pro MŠ, ZŠ a SŠ. Odvysílán bude rozhlasový seriál a Recyklohraní školám nabídne videa a osvětové úkoly pro děti a mládež ke změnám klimatu. Projekt Ekoabeceda pro klima byl podpořen grantem z Norských fondů.

Nový projekt přirozeně navazuje na dlouhodobou spolupráci Recyklohraní se školami na environmentálních tématech. „*Za klíčové považujeme srozumitelnost, hravost, praktičnost a názornost, včetně zařazení prvků místně zakotveného učení a učení venku,*“ říká k tomu Hana Ansorgová, ředitelka Recyklohraní, o. p. s., a dodává: „*Máme vyzkoušeno, že je to správná cesta. Děti si tak informace nejen zapamatují, ale snadněji je přijmou a díky novým poznatkům jsou schopny měnit svoje chování, být zodpovědnější ve spotřebě, nepřlýtvat, uvědomovat si a nejlépe i snižovat svou uhlíkovou a vodní stopu.*“

Recyklohraní je tu pro pedagogy, žáky a studenty

Aktuálně je v programu „Recyklohraní aneb Uklidme si svět“ registrováno přes 3 800 škol. Na počátku své existence v roce 2008 byly

jeho hlavními tématy třídění a recyklace elektrika a baterií. Recyklohraní však svůj záběr postupně rozšiřovalo o předcházení vzniku odpadů, odpovědnou spotřebu, cirkulární ekonomiku a šetrnou spotřebu vody. Pedagogům mateřských, základních a středních škol poskytuje metodickou podporu, výukové scénáře, videa, infografiky a další výukové materiály, připravuje osvětové úkoly pro žáky a studenty, organizuje vzdělávací akce a sběrové kampaně.

Své zkušenosti chtějí organizátoři nyní nově zúročit také v prezentaci tématu klimatická změna. Vymezili si tři hlavní oblasti. Za prvé – proč by nás měla klimatická změna zajímat, za druhé – jak moje vlastní chování ovlivňuje změnu klimatu, a za třetí – jak změna klimatu ovlivňuje prostředí, ve kterém žijí, co můžeme společně udělat pro zpomalení těchto nepříznivých změn a zároveň jak se na nevyhnutelné změny připravit.

Na přípravě, tvorbě a oponentuře vzdělávacích a osvětových materiálů s Recyklohraním spolupracují odborníci z akademického a neziskového sektoru. Metodickou podporu má projekt

také díky aktivním učitelkám a učitelům z praxe, kteří se zapojují do tvorby a testování materiálů, jež v rámci projektu vznikají.

Recyklohraní chce být ve vzdělávání o klimatické změně věcné, a kde to jen trochu jde, i pozitivní. Organizátoři chtějí děti podpořit ve vnímání příležitostí, které se změnami přicházejí. Každý může být změnou k lepšímu světu a každý může začít sám u sebe.

Vzdělávání přizpůsobené věku dětí

„*Malé děti v mateřských školách a žáky na prvních stupních základních škol budeme zapojovat především formou příběhů, her, tvoření anebo pozorování nejbližšího okolí. Naproti tomu starší žáky a studenty provedeme praktickými příklady a pokusy, povzbudíme je ke kritickému myšlení a vidění věcí v souvislostech. Zároveň je navedeme, aby se pokusili také aktivizovat prostředí, ve kterém žijí, například obecní a městská zastupitelstva, místní podnikatele či neziskovky. Velkou pozornost věnujeme také kvalitě a formě vzdělávacích materiálů. Mimo jiné připravujeme sérii tematických videí a videoprezentací,*“ dodává ředitelka Recyklohraní Hana Ansorgová.

Projekt Ekoabeceda pro klima probíhá od září 2021 do června 2023 a je podpořen z Norských fondů, které přispívají k ochraně životního prostředí Česka a pozitivně ovlivňují kvalitu života obyvatel. Cílem Norských fondů je zároveň přispívat ke snižování hospodářských a sociálních rozdílů v Evropském hospodářském prostoru a posilovat spolupráci mezi Norskem a Českem. ●

► **Mateřinka Seifertova** má po renovaci nejen nový kabát

V uplynulých dnech dokončilo město Valašské Meziříčí rozsáhlou rekonstrukci mateřské školy Seifertova. Náklady na zateplení, rozšíření pavilonu A a další nezbytné práce dosáhly 18 milionů korun. Radnice zároveň podala žádost o dotaci, která by mohla činit až 5,5 milionu.

Mateřinka, která nabízí v sedmi třídách kapacitu 170 dětí, stojí v ulici Seifertova od šedesátých let minulého století. „*Jedná se o naši poslední velkou mateřskou školu, která čekala na kompletní zateplení obvodových zdí, střechy, výměnu oken a dveří, ale také instalaci vzduchotechniky ve třídách. Zároveň jsme nechali rozšířit obě podlaží pavilonu A, čímž došlo ke zvětšení heren a děti tak získaly odpovídající prostor pro výuku. Celkem si práce vyžádaly částku 18 milionu korun,*“ shrnul rozsah investice starosta Robert Stržínek. Opravy se navíc dočkal také vstupní modul na severozápadní straně školky.

Rekonstrukci hradiła radnice z vlastních zdrojů. „*Zároveň jsme ale podali žádost o dotaci z Národního programu Životní prostředí v rámci*

Národního plánu obnovy. Pokud budeme úspěšní, mohla by činit až 5,5 milionu korun,“ navázala místostarostka Yvona Wojaczková a pokračovala: „*Jsem moc ráda, že se nám stavbu podařilo zdárně dokončit a děti už navštěvují krásně opravenou mateřskou školu. Mají tak k dispozici moderní*

prostedí, které zároveň odpovídá všem dnešním hygienickým požadavkům.“

V průběhu popsaných prací nechala valašskomeziříčská radnice navíc v pavilonu A opravit koupelnu v obou podlažích s nákladem dosahujícím téměř 1,4 milionu korun. ●

Zpráva o životním prostředí: Ovzduší se zlepšuje

Ovzduší v České republice se dále zlepšuje, Česko plní své závazky v oblasti ochrany klimatu, výroba elektřiny z uhlí nadále klesá, poprvé v historii byla nižší než výroba elektřiny z jádra a o 2,6 % vzrostla výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů – konstatuje Zpráva o životním prostředí za rok 2020. Některé složky životního prostředí v roce 2020 ovlivnila také pandemie.

Projevy změny klimatu na našem území, přechod ke klimatické neutralitě či adaptace sídel na změnu klimatu – i to jsou témata, na která se zaměřuje Zpráva o životním prostředí 2020. Sílicí změna klimatu je výrazným faktorem, který se v posledních letech promítá do stavu životního prostředí.

Rok 2020 byl velmi teplý, průměrná roční teplota v Česku roste, a to tempem 0,35 °C za dekádu, ve srovnání s předchozími dvěma roky byl však bohatší na srážky – úhrn srážek dosáhl 112 % normálu 1981–2010. Přesto na části území pokračovalo půdní a hydrologické sucho. V souvislosti se změnou klimatu roste počet událostí způsobených živelnými pohromami, dlouhodobě především z důvodu silného větru a povodní, které se rovněž významnou měrou podílejí na pojistných škodách evidovaných českými pojišťovnami.

Kvalita ovzduší v Česku nadále roste. Česko již v roce 2019 plnilo emisní stropy stanovené k roku 2020, včetně emisí suspendovaných částic PM_{2,5}. Přestože regionálně stále dochází k překračování imisních limitů pro znečišťující látky v ovzduší, v roce 2020 znovu poklesl podíl území i podíl obyvatel zasažených nadlimitními koncentracemi. K poklesu emisí základních znečišťujících látek dochází i v sektoru dopravy v důsledku postupné obnovy a modernizace vozového parku. Zlepšování kvality ovzduší v posledních třech letech příznivě ovlivnily meteorologické (zejména rozptylové) podmínky, zřetelný je ale také vliv zavádění moderních technologií ve výrobě a modernizace skladby spalovacích zařízení v domácnostech, podpořené poskytováním kotlíkových dotací. V roce 2020 nebyla vyhlášena žádná smogová situace.

Emise skleníkových plynů z velkých stacionárních spalovacích zdrojů i v roce 2020 nadále klesaly. Výrazně ale narostly emise skleníkových plynů ze sektoru změn využití území a lesnictví (LULUCF) v důsledku špatného zdravotního stavu lesů. Po rozsáhlé kůrovce kalamitě jsou tak od roku 2018 lesy zdrojem dalších emisí skleníkových plynů namísto ukládání uhlíku v biomase, jak tomu bylo doposud. Nicméně v zasažených oblastech dochází k rozsáhlé obnově lesů s převahou výsadby listnatých dřevin. V roce 2020 bylo

v rámci umělé obnovy zalesněno rekordních 17,3 tisíce hektarů listnáčů a 16,4 tisíce hektarů jehličnanů, nejčastěji vysazovanou dřevinou byl stále smrk (10,3 tisíce hektarů).

V energetice se postupně projevuje pokles domácí těžby hnědého uhlí, v roce 2020 se poprvé v historii vyrobilo více elektřiny z jaderných zdrojů než z hnědého uhlí. Zvyšuje se také výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů, která již od roku 2013 splňuje cíle stanovené pro rok 2020. Celková výroba elektřiny byla v roce 2020 nejnižší za posledních osmnáct let, což je důsledkem nižší domácí i zahraniční poptávky, ovlivněné opatřeními kvůli pandemii covid-19. Vlivem poklesu těžby domácích energetických zdrojů se však výrazně zvyšuje celková energetická závislost Česka, které je nuceno dovážet větší množství energie ze zahraničí. Klesá materiálová náročnost hospodářství, ekonomika tak potřebuje na vytvoření jednotky HDP méně surovin a materiálů. S tím je spojen i pokles zátěže životního prostředí, která se získáváním a spotřebou materiálů souvisí. Doprava je nadále závislá na fosilních zdrojích energie, a je tedy uhlíkově náročná, a to i přes růst využívání alternativních paliv a pohonů. Spotřeba energie v dopravě navíc s výjimkou roku 2020 rostla a zvyšoval se tak tlak dopravy na klimatický systém.

Většina měst nad 40 tisíc obyvatel má již schváleny plány udržitelné mobility, případně strategické rámce udržitelné mobility, jejichž implementace přispěje ke snížení negativního vlivu dopravy na zdraví a životní prostředí a k adaptaci měst na změnu klimatu. Podpora připravenosti na extremitu počasí, resp. dopady změny klimatu, a to včetně sucha, je zajišťována řadou dotačních programů jak z národních, tak z evropských zdrojů a také preventivně výchovnou činností.

V roce 2020 nadále rostly výdaje státu na ochranu životního prostředí. Pokračuje úspěšné čerpání prostředků z evropských zdrojů prostřednictvím operačních programů, a to zejména z Operačního programu Životní prostředí, příp. z Programu rozvoje venkova. Příkladem úspěšného financování opatření na ochranu životního prostředí je realizace programů Nová zelená úsporám, Dešťovka či kotlíkových dotace.

Hlavní zjištění Zprávy

Projevy změny klimatu na území Česka

- Průměrná roční teplota v Česku roste, a to tempem 0,35 °C za dekádu. Rok 2020 byl teplotně silně nadnormální.
- Srážkově byl rok 2020 nadnormální, úhrn srážek dosáhl 112 % normálu 1981–2010.
- Roční počet tropických dní s teplotou nad 30 °C se za posledních třicet let více než zdvojnásobil na průměrně dvanáct tropických dní za rok, což ukazuje na rostoucí teplotní extremitu letní sezony.
- V Pooohří, v části středních Čech a na jižní Moravě poklesly v roce 2020 hodnoty půdní vláhly pod 10 % VVK, což značí výrazné půdní sucho. Jedná se o oblasti s výskytem půdního sucha i v minulých letech. Půdní sucho však nemělo plošný charakter jako v předchozích letech, ve výše položených oblastech a na většině území Moravy a Slezska se kvůli vyšším srážkám vůbec nevyskytovalo a v postižených oblastech trvalo kratší dobu.
- Suchá zima roku 2019 a srážkový deficit v jarním období roku 2020 se projeví na podnormálních stavech průtoků ve sledovaných profilech a na silně až mimořádně podnormální úrovni stavu hladin podzemních vod na většině území, naopak vydatné srážky v červnu a říjnu způsobily povodně.
- Suchá zima roku 2019 a srážkový deficit v jarním období roku 2020 se projeví na podnormálních stavech průtoků ve sledovaných profilech a na silně až mimořádně podnormální úrovni stavu hladin podzemních vod na většině území, naopak vydatné srážky v červnu a říjnu způsobily povodně.

Kvalita ovzduší

- Emise všech základních znečišťujících látek (NO_x, VOC, SO₂, NH₃ a PM_{2,5}) do ovzduší v dlouhodobém časovém horizontu klesají.
- Emise NO_x, VOC a CO z dopravy dlouhodobě klesají. V roce 2020 v meziročním srovnání výrazně poklesly emise všech sledovaných znečišťujících látek a skleníkových plynů z dopravy.
- Emise z vytápění domácností mají mírně klesající trend, z domácností však stále pochází největší podíl celkových emisí PM₁₀ (55,1 %) a B(a)P (96,4 %).
- Stále dochází k překračování některých imisních limitů, avšak v roce 2020 došlo meziročně opět k poklesu podílu obyvatel i podílu území, kde byl překročen denní imisní limit pro suspendované částice PM₁₀, roční imisní limit pro B(a)P i PM_{2,5}. Limit pro roční průměrnou koncentraci PM₁₀ nebyl překročen vůbec. Především v krát-

kodobém horizontu dochází k velmi výraznému nárůstu podílu obyvatel i území zasažených zvýšenou koncentrací ozonu.

- V roce 2020 nedošlo k překročení imisních limitů pro ochranu zdraví stanovených pro arsen, kadmium, olovo, nikl, oxid siřičitý, oxid uhelnatý a benzen.
- V roce 2020 nebyla vyhlášena žádná smogová situace.

Adaptovaná sídla

- V roce 2020 mělo v Česku adaptační strategii či plán zpracováno osmnáct měst, resp. městských částí, na jejichž území žilo celkem přes 2,6 milionu obyvatel, a dalších asi třicet měst, resp. obcí, tyto dokumenty připravovalo. Realizace příslušných adaptačních opatření na místní, resp. regionální, úrovni však postupuje pomalu.
- Celkově bylo za období 2014–2020 nově evidováno 1 241 brownfieldů s celkovou plochou 3 285,0 ha. Brownfieldy v Česku jsou regenerovány (v roce 2020 celkem 174 brownfieldů s celkovou plochou 257,7 ha), a to zejména prostřednictvím dotačních programů.
- Hospodaření se srážkovými, resp. šedými vodami v sídlech je finančně podporováno zejména prostřednictvím OPŽP a programu Dešťovka. V OPŽP bylo do konce roku 2020 schváleno 115 projektů v celkové výši 507,6 mil. Kč celkových způsobilých výdajů (CZV), jejichž realizace umožní v intravilánu obcí zadržet celkem 6 500 m³ dešťové vody. V Dešťovce bylo do roku 2020 schváleno 6 230 projektů s celkovou výší podpory 232,8 mil. korun, celkový objem akumulacních nádrží pořízených s podporou tohoto programu činí téměř 30 tis. m³.
- Zastoupení ploch zeleně a vodních ploch ve vymezeném urbánním území sídel nad 20 tis. obyvatel je relativně vysoké a v průměru činilo 76%. Avšak významnou část podílu zeleně na celkové rozloze urbánního území sídel představuje nízká zeleně (78% celkové plochy zeleně v sídlech), jejíž potenciál pro zvyšování adaptační kapacity sídel je v porovnání s vysokou zelení nízký.

Přechod ke klimatické neutralitě

- Fosilní paliva se v roce 2020 podílela 94,9% na spotřebě energie v dopravě ze spalování paliv.
- Hrubá výroba elektřiny v roce 2020 dosáhla hodnoty 81 443,4 GWh. Meziročně poklesla o 6,4% a představuje nejnižší hodnotu za posledních osmnáct let.
- Výroba elektřiny z jádra poprvé v historii převýšila výrobu elektřiny z hnědého uhlí.
- Výroba tepla z pevných fosilních paliv má od roku 2010 výrazně klesající trend, naopak výrazně roste podíl obnovitelných zdrojů a biopaliv.
- Tuhými palivy (uhlí + dřevo) v roce 2019 topilo 8,6% domácností, jejichž počet v posledních pěti letech vzrostl o 9,1%. Celková spotřeba tuhých fosilních paliv v domácnostech však dlouhodobě klesá.

- Energetická náročnost hospodářství klesá, což je důsledkem růstu HDP a v menší míře poklesem spotřeby.
- Celková energetická závislost Česka se výrazně zvyšuje, v roce 2019 dosáhla hodnoty 40,9%.
- Výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů v roce 2020 meziročně vzrostla o 2,6% na 10 291,1 GWh.
- Cíl podílu OZE na hrubé konečné spotřebě energie, tj. 13% do roku 2020, je od roku 2013 splněn, v roce 2019 tento podíl činil 16,2%.

Ekologická stabilita krajiny a udržitelné hospodaření v krajině

- Mezi lety 2019 a 2020 vzrostla rozloha zastavěných ploch o 410 ha.
- Spotřeba minerálních hnojiv se meziročně snížila o 13,0% na hodnotu 101,7 kg čistých živin.ha-1 v roce 2020.
- Spotřeba přípravků na ochranu rostlin postupně klesá. V roce 2020 činila 3 784,2 tis. kg účinných látek, tedy o 9,7% méně než v roce 2019.
- Došlo k dalšímu navýšení spotřeby rodenticidů (meziročně o 172,7%), na celkové spotřebě přípravků na ochranu rostlin se to však neprojevilo, protože mají minoritní podíl.
- Ročně dochází k rozsáhlým ztrátám půdy erozí. Potenciálně je ohroženo 51,7% zemědělské půdy vodní erozí, z toho 15,6% erozí extrémní. Větrnou erozí je ohroženo 22,9% zemědělské půdy. V roce 2020 bylo zaznamenáno celkem 399 erozních událostí.
- Těžba nerostných surovin kolísá s celkově klesající tendencí, ovlivňuje ji zejména průmyslová výroba a stavebnictví.
- Snižuje se plocha ovlivněná těžbou, naopak narůstá území rekultivovaných ploch.
- V roce 2020 byly lesní ekosystémy opět ovlivněny rozsáhlou těžbou po kůrovcové kalamitě. Objem evidované těžby dřeva se zvýšil na 35,8 mil. m³ dřeva bez kůry a překonal tak dosavadní rekord z roku 2019. Objem hmyzové těžby v roce 2020 (26,2 mil. m³ dřeva bez kůry) dosáhl téměř hodnoty jako celkový objem hmyzové těžby za období 1990–2012. V souvislosti s rozsáhlou těžbou vznikla velká plocha holin a lesy se staly zdrojem emisí skleníkových plynů.
- Dochází k obnově lesů v oblastech zasažených kůrovcovou kalamitou a díky snižování podílu obnovovaných jehličnatých dřevin ve prospěch listnáčů dochází k pozvolnému přibližování k doporučené dřevinné skladbě. V roce 2020 bylo v rámci umělé obnovy zalesněno rekordních 17,3 tis. ha listnáčů a 16,4 tis. ha jehličnanů, nejčastěji vysazovanou dřevinou byl stále smrk (10,3 tis. ha).
- V dlouhodobém horizontu je možné sledovat postupné přibližování se k přirozené (a stabilnější) struktuře lesních porostů. Tento proces je však vzhledem k dlouhodobosti produkčního cyklu lesa

pomalý a vyžaduje mnohaletou intenzivní snahu.

Biologická rozmanitost

- Celková rozloha zvláště chráněných území, zahrnující jak maloplošná, tak velkoplošná ZCHÚ, v roce 2020 vzrostla o 1,8 tis. ha, tento nárůst byl způsoben zejména vznikem nových maloplošných ZCHÚ.
- Z celkového počtu 1 454 nepůvodních druhů rostlin, které se vyskytují či byly zaznamenány na českém území, je za invazní považováno 61 druhů. Z celkového počtu nepůvodních 278 živočišných druhů je invazních 113.
- Roste počet vyvážených exemplářů chráněných druhů dle CITES. Nejvíce vyváženou skupinou živočichů jsou ptáci (především papoušci), druhou skupinou jsou plazi a dále obojživelníci.

Financování ochrany životního prostředí

- Objem výdajů z centrálních zdrojů v roce 2020 meziročně vzrostl o 14,8% na 60,4 mld. Kč a objem výdajů z územních rozpočtů o 9,8% na 44,9 mld. Kč. Mezi prioritní oblasti podpory patřila ochrana vody, dále ochrana biodiverzity a krajiny, nakládání s odpady a v neposlední řadě ochrana ovzduší. V této oblasti pokračovala realizace programů zaměřených na podporu zateplování, úspor energie a změn technologií vytápění (např. program Nová zelená úsporám nebo tzv. kotlíkové dotace).
- Do konce roku 2020 bylo v jednotlivých výzvách programu Nová zelená úsporám podáno celkem 69 472 žádostí o podporu a proplaceno bylo již 45 239 žádostí za cca 10,0 mld. Kč.
- V rámci OPŽP pro programové období 2014–2020 bylo v roce 2020 vyhlášeno devatenáct nových výzev ve výši 279,4 mil. € (7,3 mld. Kč) CZV. Od začátku programového období pak bylo schváleno poskytnutí dotace pro 9 122 žádostí v celkové výši 3,5 mld. € (90,4 mld. Kč) CZV.
- V OPŽP jsou rovněž financovány tzv. kotlíkové dotace, ve třech výzvách bylo do konce roku 2020 schváleno 101 tisíc výměn kotlů na pevná paliva v celkovém objemu 428,5 mil. € (11,2 mld. Kč).
- Podíl investic na ochranu životního prostředí na HDP je z hlediska mezinárodního srovnání dlouhodobě nadprůměrný.

Názory a postoje české veřejnosti

- O informace týkající se životního prostředí v Česku se zajímají necelé dvě třetiny české veřejnosti.
- Respondenti lépe hodnotí stav životního prostředí v místě svého bydliště (70%) oproti celkovému stavu v Česku (53%).
- Za nejzávažnější globální problém považují občané Česka hromadění odpadů a znečišťování a nedostatek pitné vody.
- Pro více než dvě třetiny české veřejnosti je důležité, aby Česko přijalo opatření na řešení změny klimatu. ●

Zpráva o životním prostředí

Projevy změny klimatu

Změna klimatu společně s nízkou ekologickou stabilitou lesních porostů vytváří příznivé podmínky pro šíření **kůrovce**.
Objem nahodilé těžby dřeva v roce 2020 dosáhl rekordních **33,9 mil. m³**.

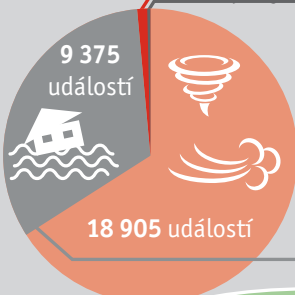

Připravenost a odolnost vůči mimořádným událostem

V roce 2020 došlo v souvislosti se živelnými pohromami celkem k **28 605** mimořádným událostem.

sněh, námraza: 293 událostí
sesuv půdy a ostatní: 32 událostí

Jejich hlavní příčinou byl **silný vítr** následovaný **povodněmi, záplavami či deštěm**.

Přechod na oběhové hospodářství

Celková produkce odpadů v roce 2020 činila **38 503,7 tis. t**.

Kvalita ovzduší

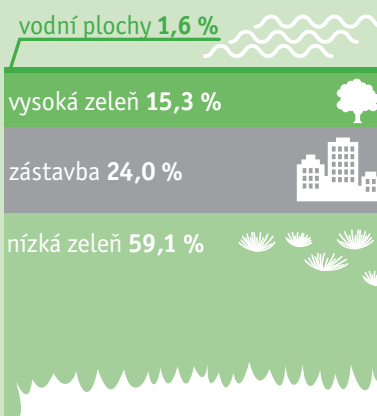
V roce 2020 došlo opět ke snížení plochy území Česka s překročením alespoň jednoho imisního limitu (bez přízemního ozonu) na **4,6 %**.

V roce 2020 nebyla vyhlášena žádná **smogová situace**.

Na tomto území žilo **19,0 % obyvatel**.

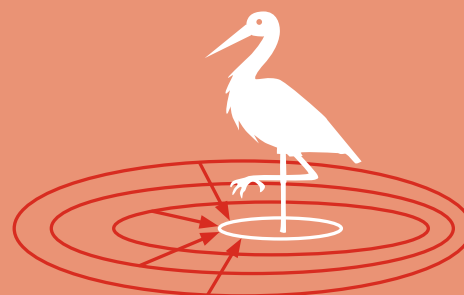
Adaptovaná sídla

Průměrný podíl zeleně a vodních ploch na urbánním území měst nad 20 tis. obyvatel v roce 2020 činil **76,0 %**.

Biologická rozmanitost

Vliv změny klimatu patří k nejzásadnějším faktorům ovlivňujícím početnost ptačích druhů u nás. Některým druhům prospívá, avšak řada druhů mizí.

Od roku 2010 narostla hodnota klimatického indikátoru o **17,9 %**.

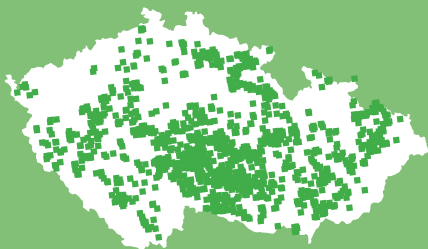

středí ČR 2020 v kostce

Ekologická stabilita a udržitelné hospodaření

V roce 2020 bylo na území Česka evidováno celkem **399** erozních událostí.

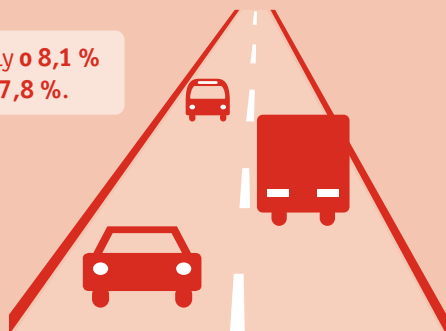
Dlouhodobě nejvíce (40,6 % v roce 2020) erozních událostí nastává v Kraji Vysočina, nejčastěji na plochách s kukuřicí.

Přechod ke klimatické neutralitě

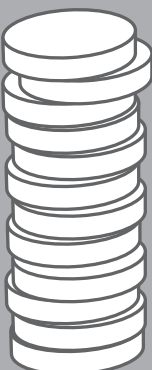
S výrazným přispěním dopadů pandemie covid-19 na dopravní sektor v roce 2020 v meziročním srovnání výrazně poklesly emise znečišťujících látek i skleníkových plynů z dopravy.

Emise CO₂ poklesly o **8,1 %** a emise N₂O o **7,8 %**.

Financování ochrany životního prostředí

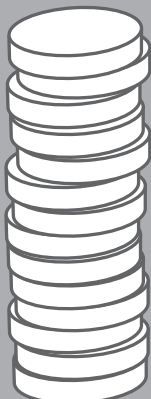
30,0 mld. Kč

+ 3,8 %

Investice do životního prostředí v roce 2020 vzrostly o **3,8 %** na celkových **31,1 mld. Kč**.

31,1 mld. Kč

2019

2020

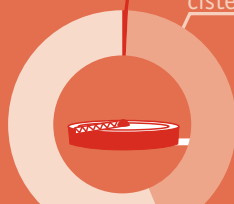
Dostupnost vody a její kvalita

V roce 2020 bylo v Česku celkem **2 795** čistíren odpadních vod.

primární stupeň čištění **0,8 %**

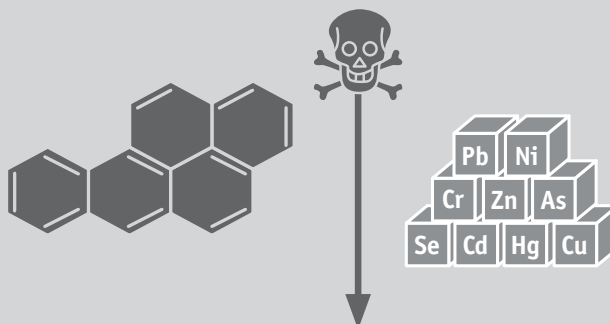
sekundární stupeň čištění **41,0 %**

terciární stupeň čištění **58,2 %**

Na kanalizaci zakončenou ČOV bylo v roce 2020 připojeno **83,4 %** obyvatel.

Expozice nebezpečným látkám

Emise perzistentních organických látek i těžkých kovů do ovzduší v dlouhodobém i střednědobém horizontu klesají.

Názory a postoje české veřejnosti

Přesvědčení o existenci změny klimatu, 2021

již probíhá **76 %**

nastane v budoucnu **7 %**

vůbec k ní nedojde **3 %**

nevím **14 %**

► Ceny AOPK ČR získal Pivovar Radegast a Karel Šťastný

Pivovar Radegast získal cenu v kategorii Počin, a to za reklamní spot s motivem pastevce a vlka a za podporu některých dalších projektů. Cenu v kategorii Osobnost si odnesl za celoživotní práci profesor Karel Šťastný.

Cena Agentury ochrany přírody a krajiny ČR se letos udělovala počtvrté, již tradičně na konferenci Vybrané problémy naší přírody a krajiny. V kategorii Počin ji získal Pivovar Radegast za reklamní spot s motivem pastevce a vlka a za podporu projektů, které se zaměřují na zadržování vody v krajině a péči o beskydské louky. Cenu v kategorii Osobnost si odnesl za celoživotní práci profesor Karel Šťastný. Cenu předával předseda Rady AOPK ČR Vladimír Bejček a ředitel AOPK ČR František Pelc.

„Radegast nás oslovil tím, že hrdina jejich kampaně se v těžké situaci rozhodl správně. To není v kontextu tuzecké, mnohdy vyhrcované debaty o návratu vlků do naší krajiny úplná samozřejmost. Naopak je to velmi potřebný postoj. Snažíme se vysvětlit, že tyto přísně chráněné šelmy do naší přírody patří, chovatelé dostávají finance na zabezpečení stád i kompenzace za případné škody. Vlcí pomáhají regulovat přemnožená prasata divoká, srnce a jeleny, kteří brání přirozené obnově našich lesů a působí velké škody i zemědělcům. Právě proto nás spot potěšil,“ vysvětluje František Pelc, ředitel Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

„Tohoto ocenění si nesmírně vážíme. Je to uznání dlouhodobého úsilí Pivovaru Radegast pečovat o naši přírodu a krajinu, abychom ji společně zachovali i dalším generacím. To se snažíme dennodenně naplňovat. Dělat správná rozhodnutí je odpovědné, být někdy mimořádně těžké.

Platí to nejen o našem postoji k vlkům, ale o všech hořkých překážkách, které před nás život staví,“ říká Josef Jaluška, manažer značky Radegast.

Cenu AOPK ČR v kategorii Osobnost získal ornitolog Karel Šťastný za celoživotní studium rozšíření ptáků a jejich početnosti v Česku. Podařilo se mu také zavést do praxe exaktní metody výzkumu ptačích populací a společenstev a významně tak pomohl k ochraně ptactva. Vydal stovky článků a padesát knih. Byl dlouholetým jednatelem a předsedou České společnosti ornitologické a v roce 1990 spoluzakladatelem Lesnické a dřevařské fakulty ČZU v Praze. Nyní působí jako profesor na Fakultě životního prostředí ČZU. Výčet jeho přínosů pro ochranu přírody zde ale ani zdaleka nekončí.

„Profesor Šťastný je jednou z ikon české ornitologie. Má klíčovou zásluhu na rozvoji kvantitativních metod studia ptačích společenstev a mapování rozšíření ptáků. Přispěl tím i k efektivitě ochrany avifauny a celkové ochrany přírody,“ doplňuje František Pelc.

Cena Agentury ochrany přírody a krajiny ČR se letos uděluje počtvrté, a to na základě doporučení Rady AOPK ČR. Chce upozornit na zajímavé osobnosti či počiny, které pomáhají zlepšit stav naší přírody. V roce 2018 získalo ocenění Arcibiskupství pražské za šetrné lesní hospodaření na Rožmitálsku

Foto: AOPK ČR

Laureátka letošní ceny AOPK ČR za celoživotní práci pro ochranu naší přírody paní doc. RNDr. Jarmila Kubíková, CSc.

a manželé Burešovi za celoživotní přínos pro ochranu a výzkum přírody v Jeseníkách. V roce 2019 to byla firma Zemspol za šetrné zemědělské hospodaření v Moravském krasu a Petr Moucha za celoživotní práci pro naši přírodu, zejména za ochranu lesů. Za rok 2020 si ocenění odneslo Povodí Moravy za některé revitalizační a renaturační projekty v povodí řek Morava a Dyje, v kategorii Osobnost byly oceněny dvě výjimečné ženy: Jarmila Kubíková a Dana Bartošová.

Nominace pro dalších ročníků může zaslat kdokoli do konce března. ●

► DNA odhaluje cestu alpského vlka na Moravu

U Olšan u Prostějova našli přejetého vlka. Ukázalo se, že na Moravu přišel z Alp.

V dřívějších dobách by původ zvířete zůstal záhadou. Dnešní genetika však nabízí velké možnosti. První volbou je mitochondriální DNA, soubor genů, které se předávají po mateřské linii a které využívají např. i geografické firmy pro určení ženské větve rodokmenu. Tato analýza odhalila u nalezeného vlka původ z alpské populace. Tato linie vlků pochází ze zvířat přeživších v Apeninách, přičemž v posledních letech se jednotlivci zatoulávají i do Německa nebo Česka. Na našem území se vyskytují převážně jedinci z populace střeoevropské nížinné a z populace karpatské.

Pavel Hulva, molekulární ekolog z Univerzity Karlovy, dodává: „Další detaily o původu zvířete umožnila analýza mikrosatelitů a mezinárodní spolupráce. V rámci konsorcia CEwolf, které sdružuje evropské laboratoře zaměřené na genetiku vlka, jsme v minulosti standardizovali metodiku, takže můžeme

sledovat přeshraniční pohyb zvířat. První záchyt tohoto zvířete máme ze západu rakouských Alp z konce listopadu loňského roku z kadaveru volně žijící staré laně, kterou vlk ulovil. Další volně žijící, tentokrát mladou laně tento jedinec ulovil o tři dny později. Potom existuje několik dalších záchytů z Tyrolska a Bavorska z trusu a stržených ovcí. Zvíře tak během necelých dvou měsíců urazilo minimálně 600 kilometrů.“

V médiích byl tento vlk prezentován jako problematický jedinec s tím, že bylo vydáno povolení k odstřelu. AOPK ČR získala informace od bavorské Agentury ochrany přírody, ze kterých vyplývá, že na tohoto konkrétního jedince bylo skutečně ve správním okresu Horní Bavorsko vydáno povolení k odstřelu, ale po odvolání nevládní organizace bylo po třech dnech zrušeno. Podle všeho se jednalo o problematického jedince. Útoky na hospodářská zvířata, za něž byl v Bavorsku zodpovědný, představují jedenáct ovcí a koz. Ve všech případech se jednalo o nedostatečně zabezpečená zvířata. Při těchto útocích byly odebrány stěry DNA z kořisti stejně jako ze zvířete ulovené na území Rakouska (dvě samice jelena evropského) a dále

byl odebrán vzorek trusu po hlášení pohybu jedince vlka v Rakousku. Na základě provedené analýzy a srovnání vzorků v rámci konsorcia CEwolf se prokázalo, že se jedná o téhož jedince. Jeho cesta skončila 17. ledna 2022 u Olšan u Prostějova, kde byl nalezen pravděpodobně po srážce s autem.

„To, že se vlci mohou pohybovat na velké vzdálenosti, je díky telemetrickým a genetickým metodám výzkumu známo. Vlk původem ze Šumavy byl v roce 2018 sražen autem nedaleko Hamburku, z Německa pocházející vlk Alan se během šesti měsíců dostal ze Saska do Běloruska a urazil vzdálenost větší než 1 500 km. Slovinský vlk Slavic urazil během 98 dnů minimálně 1 176 km, než se založil smečkou s alpskou vlčicí,“ konstatuje Jindřiška Jelínková z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

Naše kulturní krajina je hustě protkána zástavbou a sítí silnic, které pro volně žijící živočichy představují obtížné překonatelné bariéry. Doprava je tak jedním z podstatných faktorů, které pohyb velkých savců limitují. Na komunikacích samozřejmě nehynou jen vlci, ale řada dalších druhů zvířat. ●

Filmaři se mohou hlásit do 48. ročníku EKOFILMu

Máte filmy? A mohli bychom je vidět?

Tak trochu cimrmanovsky pořadatelé oznámili, že zahájili přihlašování snímků na 48. ročník mezinárodního filmového festivalu s ekologickou tematikou EKOFILM.

At už jste tvůrci, nebo produkční či distribuční společnosti, až do 31. května 2022 můžete hlásit svá díla o životním prostředí a přírodním i kulturním dědictví, která na EKOFILMu doposud nedostala prostor a vznikla po 1. lednu 2020. Přihlašování probíhá prostřednictvím portálu www.filmfreeway.com. Nejstarší environmentální filmový festival v Evropě proběhne už tradičně v Brně v termínu 12.–15. října 2022. Dramaturgie vybere 25 soutěžních snímků, které se představí veřejnosti.

„*Ekologická a klimatická témata hýbou veřejností v Evropě i v Česku, protože i u nás pozorujeme důsledky změny klimatu čím dál citelněji. Velká sucha, nezvyklé teploty v létě i v zimě, extrémní projevy počasí – s tím vším se musíme naučit žít. Velkou otázkou pro hosty letošního EKOFILMu bude, jak naši krajinu a města připravit na měnící se podmínky, jak udržet vodu v krajině, zajistit dostatek potravin i energie, a přitom snížit dopady naší činnosti na planetu. Filmy i besedy by měly poukázat na ekologické problémy, otevřeně hledat jejich možná řešení a podpořit naději do budoucna,*“ říká k připravovanému 48. ročníku EKOFILMu ministryně životního prostředí Anna Hubáčková.

„*Uvítáme filmy, které zpracovávají zásadní ekologické problémy současnosti. Klíčové jsou pro nás mantinely jednotlivých soutěžních sekcí, tedy snímky*

o krásách přírody, tvorba středoevropských filmařů i krátké filmy o životním prostředí. U doprovodného programu festivalu jsme se pak rozhodli zaměřit na možnosti, které v Česku máme k dalšímu snižování emisí a adaptaci na probíhající změnu klimatu. Dějištěm festivalu bude jako v minulých letech Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity, Univerzitní kino Scala, radnice Brna-střed a náměstí Svobody v Brně,“ doplňuje prezident festivalu Ladislav Miko.

Do soutěžní části festivalu, který se v Brně uskuteční 12.–15. října 2022, vybere dramaturgický tým pod vedením Jitky Kotrlové 25 nejlepších filmů, které budou soutěžit ve třech kategoriích: Krásy přírody, Středoevropské filmy a Krátké filmy. Udělovat se bude i Cena prezidenta festivalu a zejména Grand Prix – Hlavní cena festivalu ministryně životního prostředí. Filmaři mohou své snímky přihlašovat na webu filmfreeway.com do konce května a stejně jako loňský rok je přihlášení zpoplatněno. Výtěžek z přihlašovacích poplatků poslouží jako odměna oceněným tvůrcům.

EKOFILM pořádá Ministerstvo životního prostředí a organizuje jej Key promotion, Masarykova univerzita a EkoInkubátor. ●

Jihočeská univerzita sází na elektřinu

Stále častěji se lidé, ale i nejrůznější instituce zabývají udržitelností, ekologií, a tedy třeba i vlastní výrobou elektřiny. V poslední době se tomu věnují také na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích (JU).

Stěžejní je pro ni zejména instalace fotovoltaických systémů na budovy několika fakult, rektorátu a akademické knihovny. Na tento projekt se univerzitě podařilo získat přes 15 milionů korun z Operačního programu Životní prostředí. Fotovoltaické systémy, hrazené částečně ze zdrojů Fakulty rybářství a ochrany vod (FROV) a MŠMT, jsou také na střeše Genetického rybářského centra a Výzkumného ústavu rybářského a hydrobiologického FROV. „*Na centrální úrovni jsou dlouhodobě podporovány aktivity s dopadem na efektivní řízení spojené se správou budov. Například Zdravotně sociální fakulta investuje do modernizace osvětlení téměř půl milionu korun,*“ upřesňuje Michal Hojdeckr, prorektor pro rozvoj JU.

S ohledem na stále se zvyšující spotřebu pitné vody nejen pro provoz, ale i pro výzkum a výuku pak loni za 1,2 milionu korun vybudovali vrtané studny pro potřeby experimentálních pracovišť FROV.

Univerzita používá také elektromobily. V letech 2020 a 2021 pořídila na FROV dvě Škody CitigoE iV a jeden elektromobil Volkswagen e-Up!. „*Další dva vozy e-Up! mohou nově využívat také zaměstnanci rektorátu a Dětské skupiny Kvítek. Na pořízení těchto vozů a dobýjecích stanic získala univerzita prostředky z Národního programu Životní prostředí,*“ doplňuje prorektor Hojdeckr. Dále mají vzniknout například chytré lavičky v kampusu, které díky využití solární energie umožní nabít mobilních telefonů a notebooků. ●

ENVIRONMENTÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

► Revitalizace říčního ramene Jordán u Týniště nad Orlicí

Revitalizace ramene Orlice zvaného Jordán u Týniště nad Orlicí byla zahájena v říjnu roku 2019. Říční rameno Jordán je součástí evropsky významné lokality Orlice a Labe soustavy Natura 2000, přírodní památky Orlice a stejnojmenného přírodního parku.

Chráněny jsou procesy korytotvorné činnosti formující celé území nivy a vytvářející pestrou a dynamickou mozaiku různých stanovišť. Lokalita Jordán nicméně v tak reprezentativním stavu nebyla, odstavené rameno vzniklo po vytvoření umělého průpichu Orlice na konci osmdesátých let dvacátého století, původní koryto Orlice bylo tímto zásahem zkráceno z délky 700 metrů na přibližně 300 metrů. Upravené koryto mělo lichoběžníkový profil a břehy byly stabilizovány patkami z lomového kamene. Odstavené rameno bylo volně napojeno na Orlici ve spodní výtokové části, v horní části bylo propojeno s hlavním tokem dvojítm betonovým potrubím.

Slepé rameno na podzim 2019

Foto: Povodí Labe

V důsledku nedostatečného průtoku trpělo rameno nedostatkem vody, docházelo ke zhoršování fyzikálně-chemických parametrů vody, lokálně se zde vytvářelo až anoxické prostředí. Zmenšovala se vodní plocha, v její zbývající části docházelo k úhynům ryb a koryto také zarůstalo náletovými dřevinami. Došlo tak k celkové degradaci vodních a mokřadních biotopů, protože v místě byla narušena přirozená říční dynamika. Z uvedených důvodů se přistoupilo ke komplexnímu revitalizačnímu zásahu.

Revitalizací došlo k navrácení trasy Orlice do původního koryta, bylo zrušeno stávající napřímené koryto a v místě zrušeného koryta vzniklo nové slepé rameno, které je ponecháno samovolnému vývoji. Průtočný profil obnovovaného původního koryta Orlice byl těžkou technikou vyčištěn od nánosů, přičemž byla zachována přirozená struktura dna v členění brodových úseků a tůň v konkávních obloucích. Při modelování koryta byla respektována jeho původní morfologie s předpokladem dalšího průběžného modelování dna a koryta vlivem fluvialně-morfologických procesů. Pouze levobřežní konkávní oblouk obnovovaného koryta byl stabilizován záhozem z lomového kamene. V budoucnu tak dojde ke vzniku pestré mozaiky biotopů a diferenciaci proudových podmínek. Vytěžený materiál byl uložen během sanace koryta průpichu.

Lokalita v průběhu prací

Foto: Povodí Labe

V místě napojení ramene zpět do koryta Orlice byl vybudován migračně prostupný stabilizační spádový objekt formou balvanitého skluzu, jehož hlavní funkcí je stabilizace podélného profilu toku. V kynetě byly umístěny větší kameny, aby vytvořily pravidelné brody a tůně. Dále zde byly ukotveny prvky mrtvého říčního dřeva, které zvýšily drsnost objektu a vytvořily nové mikrohabitáty pro vodní organismy. V prostoru mezi sanovaným korytem průpichu a obnovovaným korytem byl vytvořen suchý průleh, jehož funkcí je odlehčení hlavního koryta a proplachování nově vytvořeného slepého ramene. V místě zaslepení průpichu byla záhozem z lomového kamene provedena stabilizace břehu, která byla dále po směru proudění protažena jako výhon pro usměrnění dalšího erozního vývoje.

V prostoru revitalizace byly také vytvořeny dvě nové tůně. V nich se předpokládá kolísavá hladina, která závisí především na výšce hladiny v korytě Orlice. Parametry nových tůň odpovídají tůňům, které vznikaly přirozeným odstavováním říčních ramen v nivě Orlice. Tůně také zvýšily infiltrační kapacitu celého zájmového území.

Vegetační úpravy zahrnovaly odstranění geograficky nepůvodních druhů dřevin. Práce na revitalizaci byly prováděny v termínech mimo vegetační období a mimo dobu aktivity řady druhů pod kontrolou biologického dozoru, tyto skutečnosti vyloučily

výrazný negativní vliv na zvláště chráněné a vzácné druhy organismů.

Prostor revitalizace krátkodobě působil dojmem měsíční krajiny, nicméně již v průběhu realizace a bezprostředně po ní byly znát efekty tohoto pozitivního zásahu.

Zprůtočněné rameno v květnu 2021

Foto: Povodí Labe

Po dokončení zprůtočnění původního koryta Orlice byla trasa toku prodloužena o 0,4 km. Revitalizace Jordánu měla také vliv na podzemní vody. Výsledky monitoringu Výzkumného ústavu vodohospodářského T. G. Masaryka ukázaly, že provedená revitalizace představuje poměrně významný pozitivní zásah do hydrologického a hydrogeologického režimu v blízkém okolí. Byl zpomalen odtok povrchových i podzemních vod. Zvýšení hladiny v Orlici způsobí navýšení drenážní báze kvartérního kolektoru a následně zvýšení hladiny podzemní vody. Je to cesta, jak navýšit akumulaci podzemní vody v nivě Orlice.

Revitalizace byla připravena v souladu s plánem péče o přírodní památku Orlice, jež je zároveň evropsky významnou lokalitou, v úzké spolupráci s majiteli pozemků, Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR, Českým rybářským svazem a mnoha dalšími subjekty nakloněnými realizaci projektu.

Revitalizace ramene Jordán je komplexním opatřením, které patří k moderní ekologicky orientované správě vodních toků, projekt má krajinářský význam, zvyšuje biotopovou i druhovou diverzitu, zlepšuje morfologický stav Orlice a příznivě ovlivňuje vodní režim krajiny.

Obnovený úsek Orlice již v letošním roce sjížděli vodáci, v rámci osvětových aktivit byla pořádána exkurze pro studenty Gymnázia Dobruška. Projekt o celkových nákladech 18 milionů korun byl financován z Operačního programu Životní prostředí. ●

Revitalizace ramene Jordán je komplexním opatřením, které patří k moderní ekologicky orientované správě vodních toků. Projekt má krajinářský význam, zvyšuje biotopovou i druhovou diverzitu, zlepšuje morfologický stav Orlice a příznivě ovlivňuje vodní režim krajiny.

► Fórum udržitelného rozvoje: Pro úspěšnou ekonomickou transformaci potřebujeme spolupráci vědců napříč obory

Zelenou transformaci je třeba stavět na faktech, při hledání společenské shody pro jejich uplatnění ale musíme brát v potaz především lidské emoce a důvěru v instituce. Na tom se shodli experti napříč obory na Fóru udržitelného rozvoje, výroční konferenci Rady vlády pro udržitelný rozvoj.

Zástupci státní, akademické i podnikatelské sféry doporučili, aby státní správa pilotovala inovativní přístupy, stejně jako chce využít ekonomickou transformaci jako příležitost k růstu.

Letošní Fórum udržitelného rozvoje bylo přenašeno z prostor Kampusu Hybernská. Online stream sledovalo přes 700 diváků. Organizace konference se již tradičně ujalo Ministerstvo životního prostředí a Ministerstvo pro místní rozvoj. K nim se nově připojila také Univerzita Karlova prostřednictvím svého Centra pro přenos poznatků a technologií, které se věnuje praktickému uplatnění vědeckých výstupů.

„Pro mě je důležité, abychom jako Univerzita Karlova do budoucna přispěli k tomu, aby důvěryhodnost vědeckých sdělení od našich výzkumníků byla vysoká a podložena fakty, ale zároveň abychom propojovali naše vědecká sdělení s příběhy a emocemi. Protože pouze tehdy dosáhneme toho, abychom výsledky vědy a výzkumu dostávali do praxe, a to i v oblasti udržitelného rozvoje, který patří mezi zásadní priority naší univerzity,“ uvedla Milena Králíčková, nová rektorka Univerzity Karlovy, která konferenci navštívila jako jednu z prvních poté, co se na začátku února ujala funkce.

„Dobrá strategická práce musí být postavena na datech a provázána s nejnovějším vědeckým poznáním a musí reagovat na dlouhodobé scénáře vývoje. Současně bychom měli lépe komunikovat, ať už s veřejností, nebo s podnikateli. Možná že příliš spoléháme na to, že všichni používají stejnou logiku a jednají stejně jako my. Víme ale, jak se lidé rozhodují?“ dodal náměstek ministryně životního prostředí Pavel Zámyslický, který zastoupil ministryni Annu Hubáčkovou, jež se musela z Fóra omluvit.

Na problematiku toho, proč a čemu lidé věří, se proto zaměřil hlavní řečník, jímž byl francouzský kognitivní vědec a odborník na výzkum lidského rozumu dr. Hugo Mercier. Podle Merciera politici i vědci v komunikaci selhávají, protože společnost je nevnímá jako autority, které by rozuměly jejich potřebám a problémům. Masová komunikace, tak jak je pojímána nyní, podle něj nemůže motivovat veřejnost k přijetí vědeckých poznatků nebo strategií udržitelného rozvoje. „Komunikace je nezbytná, ale ne vždy dostačující nástroj, lidé obvykle potřebují materiální nebo společenskou pobídku, aby změnil vlastní přesvědčení v aktivní jednání,“ uvedl Mercier.

Tuto skutečnost dobře odrážela Vize 2050, představená Petrem Dovolilem z České podnikatelské rady pro udržitelný rozvoj.

Divákům představil sérii doporučení z devíti oblastí, které by měly provést Česko zelenou transformací a vytvořit z ní příležitost spíše než hrozbu. Podle Dana Heuera z iniciativy Změna k lepšímu je nyní zejména nutné vizi proměnit do konkrétních kroků na straně vlády i firem a zaměřit se na dvě klíčová témata: subdodavatelský profil národního hospodářství a otázku dodržování lidských práv v dodavatelských řetězcích.

Debatující zástupci z akademické a veřejné sféry se zamýšleli nad přístupem ke komunikaci klimatických politik a jejich dopadů. Podle nich je třeba zapojit vedle faktů také emoce a kroky státu ilustrovat na konkrétních lidských příbězích. Varovali ale před dezinformacemi, u nichž je emoční apel definujícím prvkem. Diskutující doporučili zvládnání emocí a jejich výzkum reflektovat ve veřejném vzdělávání i při tvorbě politik. To, že Češi preferují spíše fakta než emoce, ukázalo na konci debaty divácké hlasování. Tým prosazující v oxfordské debatě fakta zvítězil s drtivou převahou s 82 % diváckých hlasů.

Řečníci a řečnice v další debatě, zaměřené na roli výzkumu, upozornili, že státním strategiím chybí především reflexe reálných potřeb společnosti, ale i zpětné vyhodnocení jejich dopadů. Problém vidí také v nedostatečně multioborovém pojetí státních strategií, při jejich tvorbě by podle nich měla jít stranou mezioborová rivalita, přáli by si také širší zapojení společenskovědních oborů. Státní správa potřebuje podle diskutujících takový výzkum, na který se může spolehnout a který jí pomůže strategie správně nastavit. ●

► První ročník Ceny za krajinu: zvítězila mozaika Moravského Toskánska

Dříve intenzivně využívaná zemědělská krajina, teď pestrá přírodní mozaika přezdívaná Moravské Toskánsko. Proměna okolí Šardic na Hodonínsku učarovala i porotcům prvního ročníku soutěže Cena za krajinu. Tamní ekozemědělec Petr Marada za ni získal první místo a 100 tisíc korun. Výsledky ve Křtinách vyhlásili zástupci Jihomoravského kraje a organizátoři.

Část půdy, kde se před lety rozkládaly jen lány polí, Petr Marada zalesnil, založil tam mokřady a postupně i další přírodní pásy a vysadil stromořadí. „Dáří se nám dlouhodobě dobrá věc, ze které máme radost. V soutěži jsem chtěl ukázat, co smysluplného se dá dělat tak, aby bylo lépe,“ uvedl zemědělec.

Druhé místo a 50 tisíc korun získala samotná obec Šardice za svou protierozní

a protipovodňovou ochranu před lokálními přívalovými dešti, a to pomocí různých nádrží, suchých poldrů, biocenter či polních cest osázených stromy. Třetí příčka a odměna 30 tisíc patří Vohančicím, které aktivně bojují proti bahně splavené z polí. Za poslední roky osela obec travními směsmi 43 hektarů nejohroženějších ploch. Vznikly rozsáhlé sady, polní cesty mezi lány, přibývaly stovky nových stromů a tisíce keřů.

Držitelem Ceny veřejnosti, o níž se hlasovalo v SMS soutěži, je Mokřad na dolinách a polní cesty u Orechova na Brněnsku. Tvoří ho sedm tůní, které zachycují vodu, aby neodtékala pryč, stovky keřů a stromů a polní cesty. Jako ocenění obdrží obec 50 tisíc korun. „Naši ambicí je ukázat, že ta opatření se u nás dají dělat. Chceme inspirovat další starosty i soukromníky, aby se do podobných projektů pustili,“ prohlásil hejman Jan Grolich.

Do soutěže se přihlásilo celkem 43 projektů. „Bylo opravdu náročné vybrat z nich ten nejlepší. Mozaika Moravského Toskánska zvítězila díky svému charakteru a rozsahu. Děkuji všem za inspirativnost a už se těším na další ročník,“ shrnul náměstek pro životní prostředí a předseda hodnotící komise Lukáš Dubec.

Iniciativu autorů přihlášených projektů i krajskou podporu boje proti suchu ocenila ministryně životního prostředí Anna Hubáčková. „Oceňuji všechny drobné aktivity, které účinně pomáhají vracet krajině přirozené funkce a udržují ji živou a zdravou – pro nás pro všechny. Zoláště v dnešní době probíhající klimatické změny a jejich dopadů, které již krajinu jižní Moravy velmi citelně zasáhly, roste jejich celospolečenská cena.“ ●

► Ve středočeském obci Líský se pustili do přestavby obecního centra.

Jednu z rolí v něm hraje dešťová voda.

OBEC LÍSKÝ: PŘEMĚNA OBECNÍHO CENTRA S DEŠŤOVKOU

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Dosavadní střed obce podle starosty Štěpána Hona potřeboval přestavbu jako sůl. „Pouštěli jsme se do revitalizace obecního centra, které bylo v tristním stavu, poškozeno mnoha nekonceptními zásahy, ošklivé, nelogické. Chtěli jsme centru vrátit užitečnost a funkčnost, zároveň udělat něco nového, nečekaného, hezkého a také respektovat principy udržitelnosti a přispět ke snaze zadržet vodu v místě dopadu a částečně s ní také hospodařit. Projekt hospodaření s dešťovou vodou je součástí radikální změny veřejného prostoru v centrální části obce,“ popsal hlavní motivaci k projektu starosta.

Součástí revitalizace je zadržování dešťové vody. Řešilo se odvodnění budovy obecního úřadu a nově budovaných zpevněných ploch do zasakovací prolákliny a odvodnění další obecní budovy do nevyužitých jímek. S odstupem času jsou v obci

s výsledkem spokojeni. „Myslím, že projekt dopadl nad očekávání. Zasakovací proláklina funguje tak, jak má. Při velkých deštích se plní vodou, aby se do pár dnů nenápadně ztratila pod zem. Osázená zeleň dobře zakořenila a teď už jen čekáme, až se ještě víc rozroste a do výšky vytáhnou trsy rákosu. A na záhlvku v době sucha používáme vodu z bývalé jímky, kterou jsme v rámci projektu nechali vyčistit a osadit tlakovým čerpadlem a svedli do ní jednu z obecních střech,“ popisuje starosta.

Jak dále vysvětluje, obec je velmi malá a v majetku obecního úřadu jsou jen tři malé budovy. Protože v té části obce, kde jsou dvě z nich, není dešťová kanalizace vůbec řešena, voda z jejich střech rozmnožovala vody tekoucí po silnici a splavovala ornou půdu z polí pod vesnicí. „Teď je všechna zadržena v obci, částečně slouží k užítku a částečně se prostě jen vsakuje a zavlažuje krásný obecní rákos. Mám pocit, že svým rozsahem je to jen kapička v moři a vlastně možná jen takový příklad, jak by to mohlo fungovat ve velkém, ale máme dobrý pocit, že to jde,“ dodává Štěpán Hon.

Jak přiznává, ohlasy od místních jsou různé, zaznamenal i obavy z komárů. „Ale spousta lidí to dokázala ocenit hned na začátku a další část přehodnocuje svůj postoj s postupem času. Komáři se neobjevili, voda se vsakuje a nakonec už si lidé začínají zvykat i na tu bytelnou lávku uprostřed obce,“ vysvětluje.

Návší to zdaleka neskončilo, obec má ještě ambicióznější cíl. „Právě v těchto dnech představujeme veřejnosti první vizi toho, jak zachytit

dešťovku z celé obce a to, co máme na návsi v malém, udělat pod obcí ve velkém. Je tam takové veřejnosti využívané údolíčko, kde je i požární nádrž, jejíž přítok je však slabý a v letních měsících často ani nepokryje odpar z hladiny nádrže a ta pak neúprosně klesá. Chceme tedy zachytit všechny přívalové deště, dvoustupňově dešťovku vyčistit, částečně jí naplnit nově vytvořený pozemní retenční rezervoár a částečně ji nechat kolovat v takovém přírodním rákosovém biotopu, jehož součástí se stane i zmiňovaná požární nádrž, která také projde alespoň kosmetickou rekonstrukcí,“ plánuje starosta. Nejdříve chce projekt představit obyvatelům a přesvědčit je, následně by obec „hodila projekt na papír“ a požádala o dotaci. ●

Právě v těchto dnech představujeme veřejnosti první vizi toho, jak zachytit dešťovku z celé obce a to, co máme na návsi v malém, udělat pod obcí ve velkém.

O OBCI

Obec Líský se nachází v okrese Kladno ve Středočeském kraji necelých dvanáct kilometrů od Slaného. Žije tam přes sto obyvatel. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1616. Ke studánce Královka s kapličkou v březovém hájku na návrší několik set metrů severně od vesnice se váže pověst o královně Elišce Přemyslovně, která tam měla na útěku před svým manželem ukrýt klíče od korunovačních klenotů. Pověst literárně zpracoval Václav Beneš Třebízský v povídce Královka.

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

ECHO

Obnova krajiny a biodiverzity pomocí velkoplošných projektů

To je téma chystané konference, která proběhne 2. a 3. dubna 2022 na Masarykově univerzitě v Brně. Pořádá ji Česká botanická společnost ve spolupráci s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR, se Slovenskou botanickou společností a s Masarykovou univerzitou. Hlavním tématem je význam velkoplošných projektů pro obnovu krajiny a biodiverzity. V samostatných blocích se pak jednotliví řečníci zaměří na ochranu flóry a vegetace regionů střední Evropy, především suchých trávníků, v menší míře i horského bezlesí, vodních toků a mokřadů nebo lesů.

Zimní vycházka za ptáky přilákala desítky účastníků

V únoru proběhla v ptačím parku Kosteliska zimní vycházka za ptáky ke Světovému dni mokřadů. Při této příležitosti organizuje Česká společnost ornitologická sérii vycházek a přednášek zaměřenou na poznávání vodních druhů ptáků a význam našich mokřadů pro jejich zimování a tah. Za slunečného počasí se v ptačím parku Kosteliska sešlo třicet účastníků. Po celou dobu exkurze jim nad hlavami přelétala početná hejna severských hus běločelých, prohlédli si loňské hnízdo moudivláčka lužního a měli možnost zblízka pozorovat krásně vybarvené tokající husice liščí. Vycházka byla podpořena grantem z Norských fondů.

Karlovarský kraj zmapuje energetickou náročnost budov

Karlovarský kraj chce zmapovat energetickou náročnost svých budov a budov příspěvkových organizací a vybrat ty, u kterých by bylo možné využít takzvaných EPC projektů. Při nich se investice do energetických úspor splácejí právě z prostředků uspořené na výdajích na energie. Analýza stavu budov by měla vyjít asi na dva miliony korun, přičemž kraj by platil deset procent a zbytek by uhradil z dotace. V září by pak mohly být předloženy konkrétní projekty do Operačního programu Životní prostředí, odkud by Karlovarský kraj chtěl získat další dotace. Kraj si je vědom počtu objektů, které má on i jeho organizace a které nejsou vždy v dobrém technickém a energetickém stavu.

► Tiskárna Ministerstva vnitra výrazně snížila energetickou náročnost budovy.
Využila dotaci pro vládní budovy.

MINISTERSKÁ TISKÁRNA FUNGUJE V REVITALIZOVANÉ BUDOVĚ

Foto: archiv SFŽP ČR

Pražská specializovaná tiskárna sídlí v budově z osmdesátých let dvacátého století. Ta samozřejmě – podobně jako jiné stejně staré budovy – nesplňovala současné energetické standardy. „Objekt tiskárny, postavený v roce 1988, vyžadoval především neúměrné náklady na vytápění, spotřebu plynu a elektrické energie. V roce 2018 se otevřela možnost kombinovat evropské dotace s příspěvkem z programu Nová zelená úsporám i pro státní budovy, což pro nás byl konečný impuls,“ popisuje ředitel tiskárny Jan Minář.

Pětipodlažní administrativně-provozní objekt s ustupujícími nadzemními podlažními, částečně podsklepený, má typické architektonické prvky jako průběžná pásová okna, sešíkmená nároží i celkové členění hmoty do jednotlivých geometrických objemů. Budova je postavena v železobetonovém monolitickém sloupovém systému s železobetonovými stropními deskami.

Vlastní rekonstrukce zahrnovala úpravy celého exteriéru budovy včetně střechy, které z technických i estetických důvodů částečně zasáhly i do interiéru. Dodavatelská firma zateplila konstrukce a sokl budovy, vyměnila se okna za hliníková s trojsklem, upravily se ně-

kteří vnitřní prostory jako kanceláře, chodby či kotelna, vznikla nová vstupní hala. Přešlo se na plynová tepelná čerpadla s využitím plynových kondenzačních kotlů, o vnitřní prostředí se stará rekuperační jednotka.

Na střeše energii vyrábějí fotovoltaické panely, jako ochrana proti přehřívání slouží moderní stínící ocelové rošty kotvené do železobetonové konstrukce objektu. Úspora celkové energie před realizací investice a po ní dosáhne téměř 62%, finančně

ně to vychází na úsporu více než jednoho milionu korun ročně.

S odstupem času hodnotí ředitel tiskárny Jan Minář proměnu velmi kladně. „Projekt naše představy jednoznačně splnil, spolu s fotovoltaikou na ploché střeše budovy pro tiskárnu znamená výraznou úsporu energií. Budova samozřejmě splňuje všechny bezpečnostní a požární bezpečnostní parametry.“ Dodává také, že se v ní zaměstnancům dobře pracuje: „Ohlasy jak zaměstnanců, tak veřejnosti na proměnu budovy jsou bez výjimky kladné. Nová podoba zvýrazňuje industriální charakter objektu tiskárny.“ ●

Úspora celkové energie před realizací investice a po ní dosáhne téměř 62%, finančně to vychází na úsporu více než jednoho milionu korun ročně.

O TISKÁRNĚ

Tiskárna Ministerstva vnitra zajišťuje polygrafickou výrobu nejenom pro resort Ministerstva vnitra, ale také pro potřeby ostatních organizačních složek státu i komerčních zákazníků. Vedle klasických produktů vyrábí například také voličské průkazy, střeškové terče, policejní časopisy a další tiskoviny. Sídlí na pražském Chodově.

PROJEKT V ČÍSLECH

Celkové způsobilé výdaje
6 084 493 Kč

Příspěvek EU
6 084 493 Kč

Foto: Povodí Labe

RYBY MOHOU PO SMĚDÉ ZNOVU VOLNĚ PUTOVAT

V severočeském Frýdlantu stojí na říčce Smědé u zámku jez umístěný kolmo k ose toku. Jez je pevný a kamenný a byl pro ryby, které tudy potřebují volně migrovat, neprůchodný. To se změnilo, když státní podnik Povodí Labe za podpory dotace OPŽP v loňském roce vybudoval u jezu rybí přechod.

Migrační chování je u ryb, podobně jako u jiných migrujících organismů, přirozeným mechanismem. Pohyb je pro ryby jedním z nejdůležitějších prostředků, jak dosáhnout co možná nejvhodnějších podmínek k životu, a pomáhá tak udržovat životaschopnost rybích populací. Nejčastěji ryby migrují při vyhledávání potravy, v době rozmnožování nebo při hledání vhodného útočiště. Pokud je tento mechanismus narušen, možnosti pro dosažení optimálních potravních, rozmnožovacích, úkrytových a dalších podmínek jsou omezené a roste riziko degradace, ať už přímo postižených populací, či druhotně celých rybích společenstev.

Činností člověka bohužel došlo k drastickým změnám v říčních ekosystémech a velká část našich toků byla fragmentována. Koryta českých řek byla zregulována a napřimena, na řekách byly vybudovány rozsáhlé přehradní nádrže a neprůchodné jezy. V důsledku toho byla na mnohých místech narušena funkční in-

tegrita vodních toků a tím byly podmínky pro život některých druhů natolik znehodněny, že již vyhynuly nebo jim vyhynutí hrozilo či hrozí.

V posledních letech se proto správci vodních toků za podpory nejúčinnějších progra-

mů snaží tyto škody napravovat. Jedním z projektů financovaných z Operačního programu Životní prostředí bylo i vybudování rybího přechodu u Zámeckého jezu na Smědé ve Frýdlantu. ▶▶

Rybí přechod je umělá stavba na vodním toku, která má za úkol zajistit rybám jejich přirozený pohyb při migraci. Přechody se staví jako součást jiných vodních děl na toku, jako jsou jezy, malé vodní elektrárny či plavební komory, které by samy o sobě tok přehradily bez možnosti průchodu ryb. Hlavním důvodem výstavby přechodů je zachování života v řekách a jeho co možná největší diverzita.

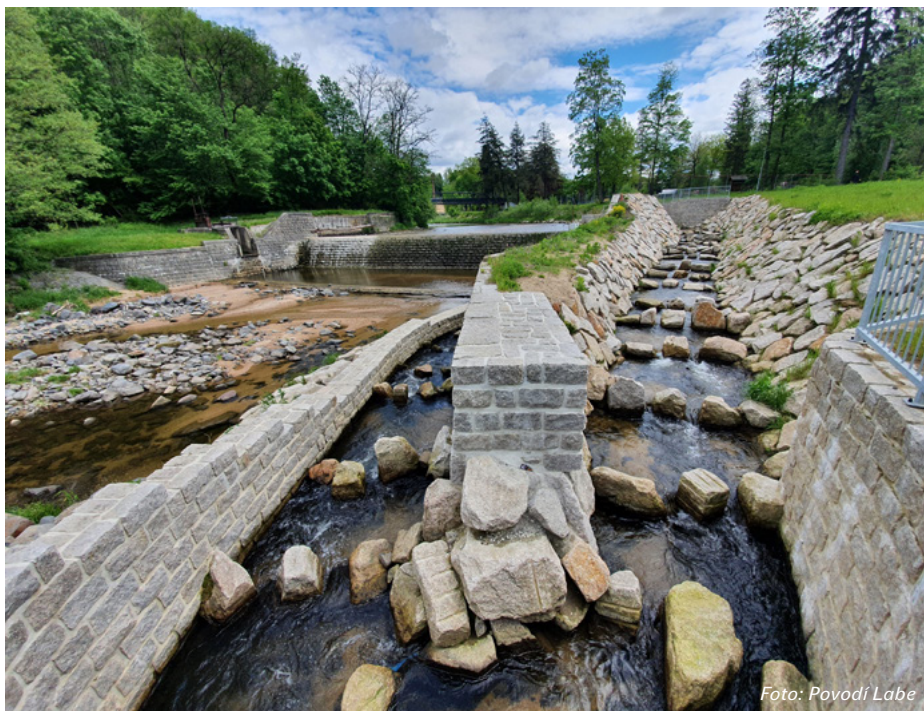

Foto: Povodí Labe

Foto: Povodí Labe

Foto: Povodí Labe

OMEZENÍ RYBÍ MIGRACE SE NEOBEJDE BEZ NÁSLEDKŮ

Neprůchodné jazy znesnadňují rybám jednu ze základních životních potřeb – migraci. „Snížení morfologické pestrosti toků má neblahý vliv zejména na ryby s výrazným teritoriálním chováním, což je například pstruh obecný,“ uvádí rybář a publicista Tomáš Lotocký. „Malé množství úkrytů snižuje úspěšnost juvenilních jedinců pstruha při poproudových migracích za účelem obsazení nových útočišť. Existence přehradních nádrží a vysokých příčných objektů na toku, nejčastěji jezů, sehrává významnou roli zejména při třecích migracích ryb. Při protiproudových třecích migracích jsou tyto překážky pro většinu druhů nepřekonatelné. Ryby se pod těmito objekty zastaví, a pokud nemohou dál, zpravidla se i vytřou. Nevhodné místo pro tření v kombinaci s nahromaděním velkého množství ryb pak ohrožuje úspěšný vývoj a přežití těchto nových rybích populací. U diadromních ryb, jako je losos, jeseter nebo úhoř, pak znamenají umělé zásahy do říčních toků otázku samotného přežití druhu,“ vysvětluje.

Losos obecný, naše původní ryba, byl až donedávna považován na našem území za vyhynulý druh. Teprve po zbudování rybích přechodů na Labi a po jeho umělém odchovu a vysazení do našich vod byl v roce 2002 dospělý losos opětovně uloven v řece Kamenici.

Přítomnost úhoře říčního v našich vodách je v současnosti zcela závislá na umělém vysazování. Možnosti migrace úhořů jsou specifické a celá řada překážek na tocích je pro ně stále neprostupná. Poproudová migrace úhoře z našich řek do moří je prakticky vyloučena, neboť nepřekonatelnou překážku pro ně znamenají přehradny, kde navíc hrozí riziko poranění v turbínách vodních elektráren, které je s ohledem na tvar těla velice časté. Populace úhoře se tak právě v důsledku významných změn omezujících realizaci jejich životního cyklu stává velmi ohroženou a Evropa tak musela přistoupit ke spuštění konkrétních programů, které by měly vést k jejich záchraně.

Podobně negativní vliv má na migrace ryb i znečištění vody a ovlivnění hydrologického režimu. Silné trvalé znečištění toku představuje překážku, která je pro migrující ryby nepřekonatelná. Stejně tak umělé snížení průtoku vody k minimálním hodnotám migraci neumožňuje a činí tak postižený úsek toku pro ryby neobyvatelným.

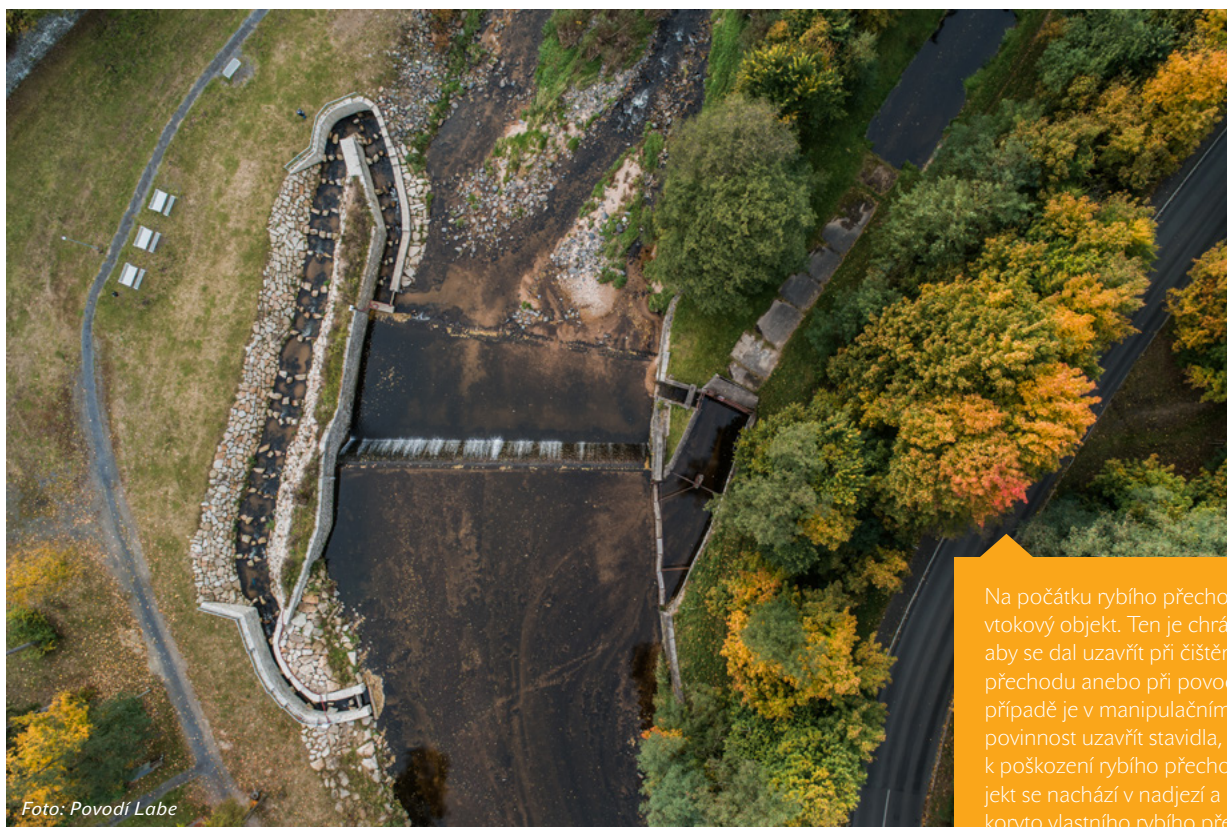
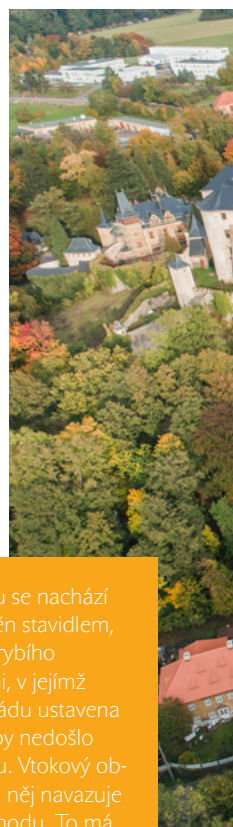

Foto: Povodí Labe

Na počátku rybního přechodu se nachází vtokový objekt. Ten je chráněn stavidlem, aby se dal uzavřít při čištění rybního přechodu anebo při povodni, v jejímž případě je v manipulačním řádu ustavena povinnost uzavřít stavidla, aby nedošlo k poškození rybního přechodu. Vtokový objekt se nachází v nadjezí a na něj navazuje koryto vlastního rybního přechodu. To má několik prahů a komory oddělené kameny zasazenými do betonového podloží zasypaného z velké části kamenným štěrkem. Další povinnou součástí rybního přechodu je tzv. vábíčí proud, který má za úkol nasměrovat rybu plavoucí proti proudu, což je hlavní směr tahu ryb, k přechodu.

► Frýdlantský rybí přechod znovu zprůchodnil řeku

Zdejší úsek řeky je biotopem mihule potoční (Lampetra planeri), střevle potoční (Phoxinus phoxinus) a vranky obecné (Cottus gobio). „Zbudování rybního přechodu tu umožnilo poproudové a protiproudové migrace širokého druhového spektra ryb a mihulovců,“ uvádí Michal Vávra z Povodí Labe.

Řešené území Smědé, na které byl rybní přechod vybudován, se nachází v ochranném pásmu kulturní památky, památkové zóny, rezervace, ale také železnice. Výsledná stavba vytváří jeden funkční celek a není rozdělena na stavební objekty.

„Samotný rybní přechod byl navržen formou obtokového tůňového kanálu s dělicími balvanitými přepážkami. Obtokové koryto je složeno ze tří dílčích úseků. Horní a dolní úsek je vzhledem k prostorovým limitům veden ve žlabu tvořeném opěrnými železobetonovými zdmi. Tyto zdi jsou na pohledových plochách obloženy kamenem. Střední úsek je tvořen otevřeným nepravidelným lichoběžníkovým korytem. Geometrické a hydraulické parametry konstrukce rybního přechodu byly navrženy tak, aby vytvářely příhodné podmínky pro široké spektrum migrujících ryb a druhová nebo velikostní selekce byla minimální,“ popisuje Michal Vávra. „Koryto rybního přechodu je rozděleno balvanitými přepážkami na jednotlivé tůně. Přepážky tvoří balvany bez ostrých hran s přesně definovanou šířkou průtočných štěrbin. Tůně jsou oproti dnu průtočných štěrbin na přepážce zahloubeny o minimálně 0,4 metru a dno je pokryto hrubozrnným dnovým substrátem.“

Rybní přechod má celkovou délku 85,5 m, celkový výškový spád 3,15 m a celkový podélný sklon 1 : 26. Jako doplňkové opatření pro zlepšení navigace migrujících jedinců v příčném profilu toku v podjezí byla provedena úprava dna mezi vstupem do rybního

přechodu a pravým břehem odtěžením materiálu tak, aby vznikla naváděcí proudnice směřující ke vstupu.

„Stavba probíhala ve smluvně stanoveném časovém úseku. Během stavby byly uspokojivě řešeny technické a technologické otázky mezi zhotovitelem stavby, objednavatelem a autorem projektové dokumentace,“ hodnotí Michal Vávra.

Poměrně zásadním momentem byla při výstavbě povodňová událost ve dnech 20.–21. června 2020, tedy těsně před dokončením stavby, kdy bylo dosaženo 3. stupně povodňové aktivity a průtoky byly na hranici tzv. pětileté vody.

„Letní měsíce roku 2020, kdy probíhala závěrečná fáze výstavby, byly ve znamení vyšších průtoků. Stavba byla průběžně kontrolována odborným pracovníkem AOPK Liberec, který rovněž provedl měření jednotlivých přepážek po dostavbě průtoků v nich a konstatoval velmi solidní soulad se schválenou projektovou do-

kumentací,“ zaznívá z podniku Povodí Labe, který vybudování rybního přechodu na Smědé realizoval.

Stavba byla kolaudována vodoprávním úřadem ve Frýdlantu a pro ověření funkčnosti rybního přechodu je zajištěn odborný dvouletý biomonitoring.

Realizací stavby došlo ke zprůchodnění migrační překážky v úseku navazujícím po 2,3 km po toku na EVL NATURA 2000 a tím došlo k naplnění opatření Plánu dílčího povodí Horního a středního Labe. ●

Příprava takové stavby, jako je rybní přechod, je každopádně složitější, než jak vypadá samotný výsledek. Projektant nejprve vypracuje projekt na rybní přechod a ten je nutné předložit komisi pro rybní přechody, která je odborným a poradním orgánem Agentury pro ochranu přírody a krajiny ČR. Její členové projekt zhodnotí a připomínkují. Jako základní požadavek pro návrh přechodu je nutné znát, jaké ryby v řece žijí, zákonitosti jejich migrací a nároky na průchodnost toku.

Foto: Povodí Labe

▶ Na zprůchodňování vodních toků se pracuje podle akčního plánu

Na našich tocích bylo vybudováno více než 6 000 příčných staveb vyšších než jeden metr. Ty představují překážku, která zcela či selektivně brání migraci vodních organismů.

Dřívější jednotlivé pokusy o postupné řešení problémů migrační propustnosti toků v současné době přebraly činnosti spojené s naplňováním evropské rámcové směrnice o vodách.

Zařazením narušení migrační propustnosti mezi významné vodohospodářské problémy na všech úrovních plánování vyvstala už před lety potřeba koncepčního podkladu pro cílené uplatnění požadavků Ministerstva životního prostředí do programu opatření. Akční plán výstavby rybích přechodů, sestavený Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR v roce 1999, byl shledán s ohledem na aktuální požadavky a vývoj v oblasti řešení migrační propustnosti jako překonaný. Odbory ochrany vod a péče o krajinu MŽP proto ve spolupráci s AOPK ČR a Výzkumným ústavem vodohospodářským TGM

přistoupily ke zpracování zcela nového dokumentu Koncepce zprůchodnění říční sítě v ČR. Ten vymezuje prioritní úseky v jednotlivých oblastech a stanovuje tři etapy zprůchodňování vodních toků, které jsou zahrnuty do plánů oblastí povodí. První etapa (2009–2015) obsahovala ichtyologicky nejvýznamnější části úseků toků, většinou od ústí směrem k pramenům v rozsahu, který je v daném období uskutečnitelný. Před započítáním 2. etapy (2016–2021) a 3. etapy (2022–2027) byla provedena aktualizace koncepce zohledňující nové poznatky dosavadního postupu realizace zprůchodnění toků a dohody s pořizovateli plánů povodí. Do roku 2027 by tak měla být koncepce naplněna v plném rozsahu.

Z dosavadních zkušeností je zřejmé, jak nákladné stavby rybích přechodů jsou, zejména na vysokých migračních překážkách na velkých tocích. Po ukončení OPŽP proto bude nezbytné zajistit dostatečný zdroj financí, kterým by se měl stát v roce 2009 Ministerstvem životního prostředí zahájený Program obnovy přirozených funkcí krajiny. ●

ECHO

Nové hnízdní příležitosti pro krutihlava obecného

Instalace budek ve starých sadech národní přírodní památky Kosiřské lomy byla úspěšně dokončena. Akce by nevznikla bez finanční podpory Programu péče o krajinu. Teď už zbývá jen s napětím čekat, zda se budky krutihlavům zalíbí. Krutihlav obecný upoutá spíše hlasem než vzhledem. Je příbuzný strakapoudům, ale na rozdíl od nich si dutinu nedokáže sám vytesat. Jde o tažný druh, který zimu tráví ve střední Africe, kam odlétá koncem srpna. K nám se vrací koncem dubna, kdy jeho přítomnost na hnízdišti prozradí hlasitě tje tje tje te. Z dutiny nebo budky, která se mu zalíbí, je schopen vyhnat vrabce či sýkorku.

Ornitologové napačítali v jižních Čechách rovnou stovku orlů mořských

Sčítalo se na 24 rybnících v okolí Českých Budějovic, jednom místě na Strakonicku a v celé chráněné krajině oblasti Třeboňsko. Ornitologové zaznamenali koncem ledna 81 nedospělých a 19 dospělých orlů. „Ornitologové viděli při jihočeském zimním sčítání rovnou stovku orlů mořských. Na Třeboňsku počty odpovídají našim odhadům z předchozích let – bývá tu v zimě kolem padesáti nedospělých ptáků a 15–20 párů dospělých, kteří se zdržují v okolí hnízd,“ popisuje Jiří Neudert z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR. Orel mořský byl na konci 19. století považován za škodnou zvěř a lidé jej v Evropě téměř vyhubili, poslední hnízdiště v Čechách zanikla zhruba před 150 lety.

Zubr: velmi úspěšný prostředek na likvidaci akátu

O invazních druzích se v posledních týdnech mluvilo hodně. Právě trnovník akát patří mezi hojně rozšířené invazní druhy a je znám tím, že je velice obtížné se jej v naší přírodě zbavit, jelikož velmi úspěšně zmlazuje. V národní přírodní památce Mladá se však možná ukazuje jeden překvapivý a efektivní bojovník proti této nepůvodní dřevině. Tím tajemným ochráncem původní skladby našich dřevin je zubr evropský. Zubří totiž akáty přímo vyhledávají a systematicky je olupují, zatímco ostatní dřeviny nechávají téměř nepovšimnuty. Co je k tomuto chování vede, zatím nevíme. Může to být tím, že akát patří mezi bobovité (podobně jako hrách či jetel), a je tedy výživově hodnotný. Pro lidi, ale třeba i koně je ovšem akát toxický.

Káva se SFŽP ČR

aneb co nového chystáme pro obce a města

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Dotazy z webinářů

Státní fond životního prostředí ČR v lednu připravil sérii webinářů pro žadatele o dotace. Webináře nabídly v koncentrované podobě nejdůležitější informace napříč všemi dotačními programy SFŽP ČR. Pro velký zájem Fond zveřejnil na svých webových stránkách záznamy těchto webinářů, stáhnout si můžete také prezentace. Níže uvádíme výběr z odpovědí na dotazy účastníků probírané v závěru každého setkání.

Odčítají se smluvní pokuty vzešlé z dodavatelských smluv od způsobilých výdajů projektu?

Uplatnění smluvních pokut nemá na stavení způsobilých výdajů vliv. V případě, že je místo bankovního výpisu prokazujícího úhradu díla použit zápočet pohledávky (například vůči sankční faktuře), musí být oboustranný, tj. potvrzený a odsouhlasený jak investorem, tak dodavatelem.

- Příjemce podpory je oprávněn do žádosti o platbu zahrnout pouze fakturaci, kterou řádně zkontroloval podle platné legislativy a pravidel programu.
- Prostředky může příjemce podpory použít pouze na úhradu skutečných, účelných, efektivních, oprávněně a nezbytně vynaložených způsobilých výdajů vzniklých v přímé souvislosti s pracemi, dodávkami a službami, kterými je akce realizována. Dodavatel vystavuje faktury až po vzájemném odsouhlasení soupisu skutečně fyzicky provedených prací, služeb a dodávek, které příjemce podpory řádně zkontroloval z hlediska množství, realizačních termínů a kvality, poté převzal a potvrdil dodavateli, např. ve zjišťovacím protokolu.
- Není přípustné, aby příjemce podpory potvrdil práce, služby a dodávky, které od dodavatele nepřevzal ve smluvně dojednaném množství, termínech a kvalitě, a na základě takové fakturace formou žádosti o platbu získal finanční prostředky

v plném rozsahu. Takovéto jednání může být považováno za porušení podmínek smlouvy o poskytnutí podpory, popř. by mohlo být považováno za trestný čin se všemi důsledky.

- Pokud příjemce podpory prokazatelně zjistí pochybení dodavatele až následně, po vystavení realizační faktury, je povinen uplatnit vůči zhotoviteli sankci vždy, vyžaduje-li to uzavřená smlouva o dílo. Částka odpovídající výši sankce nebude následně v žádosti o platbu odečtena od způsobilých výdajů projektu, nejedná se o finanční příjem projektu. Doporučujeme příjemcům sankci vůči zhotoviteli uplatnit a finančně vypořádat samostatnými doklady, tedy odděleně od dodavatelských faktur a bankovních výpisů o jejich úhradě. V případě, že úhrada sankční faktury bude ze strany příjemce podpory započítána oproti faktuře dokládající neuhrazené způsobilé výdaje, lze jako součást žádosti o platbu akceptovat pouze oboustrannou písemnou dohodou o započtení pohledávek a závazků.
- V případě, že došlo k zápočtu pohledávek/závazků mezi příjemcem podpory a zhotovitelem (úhrada faktury není v plné výši doložena bankovním výpisem), je vždy nutno předložit písemnou smlouvu/dohodu o započtení vzájemných plnění vzniklých na základě smluvního vztahu mezi příjemcem podpory a fakturujícím zhotovitelem podepsanou příjemcem

i zhotovitelem. Tato oboustranná vzájemná dohoda musí být uzavřena v souladu s občanským zákoníkem. V dohodě musí být uvedeny smluvní strany, identifikace projektu a faktury/faktur (v případě odlišného variabilního symbolu oproti číslu faktury je nutné uvést i variabilní symbol), vzájemně započtené částky a měny a jejich celková vzájemná bilance, datum podpisu a podpisy obou smluvních stran.

VODOHOSPODÁŘSKÁ INFRASTRUKTURA

Lze do výzvy NPŽP 10/2021 podat žádost pro projekt projekčně nachystaný z dotace získané z výzvy NPŽP 6/2020 Projektová příprava – sucha a povodně? V této výzvě byla totiž podmínka podat žádost na vlastní realizaci navržených opatření do první výzvy nového OPŽP.

Abyste dotace z výzvy č. 6/2020 mohla být přiznána, je skutečně nezbytné, aby byla splněna podmínka podat žádost na vlastní realizaci navržených opatření do první výzvy nového OPŽP.

V případě podání žádosti na realizaci do výzvy č. 10/2021 bude nutné prostředky zálohově poskytnuté v rámci žádosti z výzvy č. 6/2020 vrátit a náklady na projektovou dokumentaci uplatnit společně s realizačními náklady v rámci podávané žádosti, kdy náklady na projektovou přípravu jsou ve výzvě č. 10/2021 způsobilým výdajem.

Je potřeba mít pro přestavbu střechy na střechu zelenou i posudek statika?

V rámci zpracování projektové dokumentace musí být samozřejmě provedeno posouzení stávajících konstrukcí, zda umožňují instalaci zelené střechy se skladbou s navrženou saturovanou hmotností. Není potřeba mít samostatný posudek statika pro podání žádosti.

Mám dotaz k příjmu žádostí na oblast 1.4.

- 1) Za jak dlouho bude zahájen příjem žádostí o dotace od termínu vyhlášení výzvy?
- 2) Bude souběžně vyhlášena soutěžní i nesoutěžní výzva?

Obě výzvy plánujeme vyhlásit souběžně, příjem bude následovat cca měsíc po vyhlášení.

ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

Bude podporován vznik nových kompostáren?

Kompostárny byly masivně podporovány v minulosti (cca 1 000 projektů za 3,5 mld. Kč), a proto v letech 2021–2027 nejsou žádné plošné dotace kompostáren v plánu. Pokud budou zvažovány, tak pouze s vazbou na regiony, kde je kapacita nedostatečná.

V rámci OPŽP se ale počítá se svozem BRKO, a to jak formou hnědých popelnic, tak formou velkoobjemových kontejnerů. Dále bude možná podpora vybavení kompostáren pro příjem čistírenských kalů.

U třídících linek uvádíte podporu 70 %.

V minulém OPŽP byly třídící linky financovány výhradně v režimu veřejné podpory, bez ohledu na osobu žadatele. Výše podpory v rámci Regionální investiční podpory (článek 14 GBER) činila pouze 25 % celkových způsobilých výdajů u velkého podniku (mesto je vnímáno jako velký podnik). Budou i v tomto OPŽP třídící linky spadat pod veřejnou podporu s omezením výše podpory?

Ano, projekty budou stále financovány v režimu veřejné podpory. Intenzita regionální podpory se ale změnila v souladu s novou regionální mapou. Vzhledem ke složitosti nové regionální mapy 2022+ se prosím orientujte podle umístění projektu (region NUTS II, případně okres). V tuto chvíli je ve veřejné konzultaci i draft takzvané Zelené noviny nařízení GBER, je možné, že v článku 47 se změní podmínky tak, aby bylo možné financovat projekty třídících linek i podle něho, intenzita podpory by mohla být mírně vyšší, nicméně zřejmě bude nutné od investičních výdajů odečíst náklady na alternativní investici. Nutný by byl i jistý inovativní prvek projektu.

Záznamy z webinářů
Káva se SFŽP ČR jsou ke stažení
na www.sfzp.cz

Dotace na kalové koncovky u ČOV již nebude v OPŽP 2021+ omezena režimem de minimis?

Projekty kalových koncovek ČOV budou financovány v režimu veřejné podpory, využití podpory de minimis je jen jednou z možných variant.

Co se týká výzvy na úpravu a zpracování kalů z ČOV, tak mě zajímá, kdy bude vyhlášena výzva a kdy vyhodnocena a v případě úspěchu zda bude u stavby sušárny kalů možnost průběžného financování v čerpání dotace?

Takováto výzva by měla být vyhlášena v rámci prvních výzev OPŽP 2021–2027, tzn. během druhého čtvrtletí letošního roku. Výzva bude průběžná a nesoutěžní. Předpokládáme, že první projekty by mohly být vyhodnoceny do půl roku od jejich podání. Projekty bude možné financovat průběžně.

PŘÍRODA A KRAJINA

Lze dotaci využít i na stavbu retenční nádrže srážkových vod v intravilánu?

Ano, na stavbu retenční či akumuláční nádrže je možné při splnění stanovených podmínek získat dotaci z výzvy NPŽP č. 10/2021. Po jejím skončení bude možné podporu získat v rámci výzev z Operačního programu Životní prostředí 2021–2027, kdy první z nich plánujeme kontinuálně navázat na výzvu č. 10/2021.

Může dotaci na nákup pozemků pro renaturaci vodních toků využít také ŘSD?

Státní příspěvkové organizace budou způsobilým příjemcem v OPŽP pro žádosti zaměřené na nákupy pozemků pro renaturaci vodních toků. ŘSD tedy může při splnění věcných kritérií žádat u tohoto typu projektů o poskytnutí podpory.

Uvažuje se, že bude v rámci nastávajícího dotačního programu OPŽP způsobilým výdajem kácení? Jako krajská správa silnic při obnově stromových alejí jsme prakticky vždy nuceni vykácet původní dožilé stromy, aby uvolnily místo novým, a tyto nemalé náklady jdou nyní k naší tíži. Dřevo přitom nebývá kvalitní, negenerujeme tedy příjmy z jeho prodeje, max. ho použijeme na mulč pro novou výsadbu.

V rámci projektů zaměřených na zakládání a obnovu krajinných prvků bude kácení dřevin s průměrem nad 10 cm na řezné ploše a frézování pařezů nezpůsobilým výdajem. V rámci projektů na zakládání a obnovu prvků veřejné sídelní zeleně bude kácení dřevin způsobilým výdajem pouze v případě, že bude prokazatelně nezbytné z důvodu založení nové výsadby dřevin, případně k uvolnění dřevin stávajících. V případě, že je kácení způsobilé, je způsobilá rovněž likvidace pařezů včetně frézování.

V případě dotačního programu na výsadbu stromů NPŽP je doba ukončení projektu

do 29. listopadu 2024. V případě prostokorňenného sadebního materiálu je ideální doba pro výsadbu listopad. Tím ale není možné podzimní výsadbu stihnout (zajistit všechny potřebné dokumenty) a jarní výsadba není pro výsadbu příliš vhodná. Neuvažujete o prodloužení doby realizace alespoň o dva měsíce?

Doklady k žádosti o platbu se předkládají po ukončení realizace výsadby, tzn. pokud budete vysazovat v průběhu listopadu, na konci listopadu by již všechny podklady měly být k dispozici.

Projekční práce na obnovu sídelní zeleně budou v OPŽP uznatelnými výdaji?

Ano, projektová příprava bude uznatelným výdajem, dotace na ni bude poskytována formou paušální sazby.

ENERGETICKÉ ÚSPORY A OBNOVITELNÉ ZDROJE; OCHRANA OVZDUŠÍ, KLIMA A ENERGIE

Na základě jakých dokumentů se dokládá 30% úspora primární energie, příp. jaké referenční období se bere v potaz před realizací a po ní?

Povinnou přílohou žádosti o podporu je energetický posudek zpracovaný energetickým specialistou s příslušným oprávněním. Referenčním obdobím jsou tři uzavřená fakturační období za energie.

Lze podpořit i slunolamy, tedy nepohyblivé venkovní stínění u vhodných budov?

Ano, jako součást komplexního řešení budovy.

Ve výzvě č. 12/2021 NPŽP v rámci NPO je podmínka, že při rekonstrukci veřejných budov bude nejméně 70 % (hmotnostních) nikoli nebezpečného stavebního a demoličního odpadu vzniklého na staveništi připraveno k opětovnému použití nebo recyklaci. Jakým způsobem požadovat po zhotovitelích stavebních prací splnění této podmínky? Jakým způsobem bude požadováno splnění této podmínky ze strany SFŽP ČR po žadatelích? Bude tato podmínka i ve výzvách OPŽP 2021–2027?

Požadavek musí být obsažen v zadávací dokumentaci k zakázce/smlouvě s realizátorem stavby. Na konci projektu to potvrdí technický dozor stavby. Tato podmínka bude i v OPŽP 2021–2027.

Lze v rámci současné výzvy NPO žádat i na výměnu stávajícího zdroje vytápění, pokud jako nový zdroj je dle projektu plánováno tepelné čerpadlo vzduch-voda 11,7 kWh (85 %) s dovytápěním elektrokotlem 5,8 kWh (15 %)? Pokud to je možné, bude způsobilým výdajem pouze TČ a elektrokotel nezpůsobilým výdajem?

Ano, způsobilé vše do limitu pro tepelné čerpadlo. Samozřejmě za předpokladu splnění všech dalších podmínek NPO. ●

AKTUÁLNÍ VÝZVY NÁRODNÍHO PROGRAMU ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

<p>Zelená stuha Ukončení příjmu žádostí: 1. 4. 2025 Alokace: 21 000 000 Kč</p>	<p>Výzva č. 1/2022 je určena pro obce oceněné titulem „Zelená stuha“ a „Zelená stuha ČR“. Ty si mohou požádat o dotaci na zeleň, obnovu a budování cest, rekonstrukce drobných stavebních objektů a další projekty jako například revitalizace vodních toků a ploch či environmentální vzdělávání. Maximální výše podpory na jeden projekt je až 100 % z celkových způsobilých výdajů.</p>
<p>Emise ze stacionárních zdrojů Ukončení příjmu žádostí: 15. 1. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace Alokace: 30 000 000 Kč</p>	<p>Výzva č. 14/2021 přispěje ke snížení emisí těžkých kovů a pachových látek ze stacionárních zdrojů průmyslových a dalších provozů. Cílem podpory je omezit negativní dopady na kvalitu ovzduší a lidské zdraví a míru obtěžování obyvatelstva zápachem. Za peníze z dotace je možné pořídit technologie vedoucí ke snížení emisí vybraných těžkých kovů – olova, arsenu, kadmia, niklu a rtuti – a technologie vedoucí ke snížení emisí pachových látek.</p>
<p>Pakt starostů a primátorů pro klima a energii Zahájení příjmu žádostí: 14. 2. 2022 Ukončení příjmu žádostí: 8. 8. 2022, nejpozději však do vyčerpání alokace Alokace: 10 000 000 Kč</p>	<p>Výzva č. 13/2021 je určena na projekty iniciativy Pakt starostů a primátorů pro klima a energii, jednotliví žadatelé mohou získat až 2 miliony korun. Prostředky umožní zpracovat akční plány pro udržitelnou energii a klima či uspořádat akce pro veřejnost na aktuální témata jako energetická efektivita, využití obnovitelných zdrojů energie či odolnost vůči změně klimatu.</p>
<p>Energetické úspory veřejných budov Ukončení příjmu žádostí: 30. 9. 2022 Alokace: 3 285 000 000 Kč</p>	<p>Výzva č. 12/2021 rozděluje prostředky, které jsou určeny vlastníkům veřejných budov na provedení energeticky úsporné renovace pomocí kombinace zateplení obálky budovy včetně výměny oken, řízeného větrání se zpětným získáváním tepla, vnějších pohyblivých stínících prvků a účinných technologií snižujících spotřebu energie či zajišťujících efektivní výrobu elektřiny a tepla, přednostně s využitím obnovitelných zdrojů energie. Výzva je primárně určena pro projekty 146. výzvy Operačního programu Životní prostředí nepodpořené z důvodu nedostatečné alokace prostředků, nicméně je možné podat i zcela nový projekt. Výzva je vyhlášena v rámci Národního plánu obnovy.</p>
<p>Odstranění černých skládek Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2022 Alokace: 50 000 000 Kč</p>	<p>Výzva č. 11/2021 je určena pro obce s rozšířenou působností, které mají na svém území černé skládky, tedy nezákonně soustředěný odpad odložený mimo místa k tomu určená. Minimální částka určená pro jeden projekt je 50 tisíc korun, maximální 0,5 milionu korun.</p>
<p>Hospodaření s vodou v obcích Ukončení příjmu žádostí: 31. 8. 2022, nejpozději však do vyčerpání alokace Alokace: 1 754 000 000 korun</p>	<p>Výzva č. 10/2021 se zaměřuje na finanční podporu efektivního hospodaření se srážkovou vodou na zastavěném území obcí a protipovodňových opatření se širokým využitím přírodně blízkých prvků. Finance jsou poskytnuty z Národního plánu obnovy. Dotaci je možné získat například na vsakovací a retenční zařízení, akumulární nádrže na zachytávání srážkových vod, propustné zpevněné povrchy nebo zelené střechy. Výzva je vyhlášena v rámci Národního plánu obnovy.</p>
<p>Zdroje vody Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace Alokace: 450 milionů korun</p>	<p>Výzva č. 9/2021 pokračuje v podpoře realizace nových nebo regenerace/intenzifikace stávajících zdrojů vody pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou. Dotaci je možné získat i na realizaci nových nebo zkapacitnění stávajících přivaděčů pitné vody, včetně instalace nezbytné technologie a napojení na stávající vodovod, či na vytvoření nového veřejně přístupného odběrného místa pitné vody tam, kde není vodovod realizován. Žadatelé mohou být obce, dobrovolné svazky obcí, obchodní společnosti či zájmová sdružení právnických osob ovládaná z více než 50 % obcemi a městy nebo jinými veřejnoprávními subjekty.</p>

<p>Výkup pozemků ve zvláště chráněných územích</p> <p>Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace</p> <p>Alokace: 95 500 000 korun</p>	<p>Výzva č. 8/2021 navazuje na předchozí podobné výzvy a umožňuje zlepšení podmínek pro praktickou péči o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma a podporu biodiverzity v nich. Státní vlastnictví pozemků umožní správám národních parků a Agentuře ochrany přírody a krajiny ČR realizaci vhodného managementu dle schválených plánů péče nebo zásad péče. Oprávněnými žadateli jsou správy národních parků a Agentura ochrany přírody a krajiny ČR.</p>
<p>Domovní čistírny odpadních vod</p> <p>Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace</p> <p>Alokace: 300 milionů korun</p>	<p>Výzva č. 7/2021 je zaměřena na podporu realizace soustav individuálních čistíren odpadních vod v podobě DČOV do kapacity 50 ekvivalentních obyvatel pro budovy využívané k trvalému rodinnému bydlení (zejména rodinné a bytové domy) a pro budovy ve vlastnictví dané obce v oblastech, kde není z technického či ekonomického hlediska možné připojit nemovitosti ke stokové síti zakončené ČOV.</p>
<p>Výsadba stromů – grantové schéma</p> <p>Ukončení příjmu žádostí: 30. 12. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace</p> <p>Alokace: 150 000 000 Kč</p>	<p>Výzva č. 5/2021 je zaměřena na podporu výsadby stromů prostřednictvím grantů erudovaným nestátním neziskovým organizacím a místním akčním skupinám. Cílem je podpořit co největší počet výsadeb stromů v terénu paralelně s realizací projektů podpořených v rámci výzvy č. 4/2021, urychlení administrace a znásobení zdrojů financování prostřednictvím zapojení soukromých prostředků. Žádat mohou nestátní neziskové organizace s prokazatelnou zkušeností s poskytováním podpory na výsadbu stromů a místní akční skupiny (MAS).</p>
<p>Výsadba stromů – individuální projekty</p> <p>Ukončení příjmu žádostí: 30. 12. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace</p> <p>Alokace: 200 000 000 Kč</p>	<p>Výzva č. 4/2021 cílí na zlepšení životního prostředí v obcích a jejich okolí prostřednictvím podpory individuálních projektů a zapojení veřejnosti. Jejím cílem je přispět ke zlepšení kvality veřejného prostoru a ovzduší, k vyrovnání teplotních extrémů a zadržování vody. Předmětem podpory je výsadba stanovištně vhodných druhů listnatých stromů na veřejně přístupných místech, případně v uzavřených vnitroblocích bytových domů využívaných ke komunitnímu setkávání. Žádat mohou subjekty s prokazatelným vztahem k místu realizace projektu s výjimkou politických stran a hnutí.</p>
<p>Ekologická likvidace autovraků</p> <p>Ukončení příjmu žádostí: 31. 3. 2022</p> <p>Alokace: 80 000 000 Kč</p>	<p>Výzva č. 13/2019 rozděluje peníze na ekologické zpracování autovraků. Žádosti o podporu mohou v rámci Národního programu Životní prostředí podávat právnické a fyzické osoby, které mají oprávnění podnikat v oboru nakládání s nebezpečnými odpady a mají souhlas k provozování autovrakoviště. Žádosti o poskytnutí podpory za komodity odevzdané v roce 2021 je možné podávat od 3. ledna 2022.</p>
<p>Územní studie krajiny</p> <p>Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace</p> <p>Alokace: 35 000 000 Kč</p>	<p>Výzva č. 14/2016 nabízí obcím kofinancování ve výši 10 procent na projekty územních studií krajiny podpořených z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP) v gesci Ministerstva pro místní rozvoj. Podmínkou získání dotace je vydané rozhodnutí o poskytnutí finanční podpory v IROPu, konkrétně v prioritní ose 3 operačního programu, určené na územní studie krajiny. O dotaci mohou žádat obce s rozšířenou působností.</p>

Foto: archiv SFŽP ČR

Merklín: Zakládání ploch zeleně

V obci nechali upravit veřejné prostranství. Součástí úprav bylo vysazení nových stromů, keřů a trvalek.

Podoblast podpory: 5.4.A – Zakládání a obnova ploch zeleně včetně doprovodných vodních prvků přírodě blízkého charakteru a realizace opatření k zajištění podmínek pro existenci volně žijících živočichů v sídlech

Název projektu: Obec Merklín – Zakládání ploch zeleně

Kraj: Karlovarský

Okres: Karlovy Vary

Příjemce podpory: obec Merklín

Ukončení projektu: únor 2020

Celkové způsobilé výdaje
180 354 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
144 283 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Orlová: Školní zahrada

Novou zahradu využívají děti v areálu MŠ v Orlové-Lutyni. Do zahrady byly pořízeny přírodní prvky, došlo k obnově plochy zahrady, vysazení stanovištně vhodného stromu a uspořádání participačních aktivit.

Podoblast podpory: 6.1 – Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

Název projektu: Zahrada MŠ 1268 v Orlové v přírodním stylu

Kraj: Moravskoslezský

Okres: Karviná

Příjemce podpory: město Orlová

Ukončení projektu: srpen 2021

Celkové způsobilé výdaje
595 386 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
499 999 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Komňa: Napojení vrtů

Stávající vrty V5 a V6 se vystrojily a napojily na vodárenskou soustavu obce Komňa. Díky tomu se zlepšilo zásobování obyvatelstva pitnou vodou v odpovídající kvalitě.

Podoblast podpory: 1.6.A – Průzkum, posílení a budování zdrojů pitné vody

Název projektu: Vybudování posilového vodního zdroje pitné vody pro obec Komňa

Kraj: Zlínský

Okres: Uherské Hradiště

Příjemce podpory: obec Komňa

Ukončení projektu: srpen 2020

Celkové způsobilé výdaje
1 253 262 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
1 002 610 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Sudějov: Domovní ČOV

V obci Sudějov nechali vybudovat soustavu domovních čistíren odpadních vod do kapacity s cílem omezit znečištění povrchových a podzemních vod z komunálních zdrojů. Celkem bylo postaveno a propojeno pětadvacet domovních čistíren odpadních vod.

Podoblast podpory: 1.3.B – Domovní čistírny odpadních vod

Název projektu: Domovní čistírny odpadních vod v obci Sudějov – soustava DČOV

Kraj: Středočeský

Okres: Kutná Hora

Příjemce podpory: obec Sudějov

Ukončení projektu: prosinec 2020

Celkové způsobilé výdaje
3 917 354 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
2 990 000 Kč

Protipovodňová opatření městyse Polešovice

Polešovice si nechaly nainstalovat lokální výstražný a varovný systém a provést následnou digitalizaci povodňového plánu. Cílem je napomoci správnému posouzení povodňového nebezpečí, ochraně zdraví a majetku občanů v zájmové oblasti a zlepšení stávajícího systému povodňové ochrany.

Prioritní osa 1, specifický cíl 1.4 – Podpořit preventivní protipovodňová opatření

Název projektu: Odkanalizování místních částí

Vlčovice a Mniší

Kraj: Zlínský kraj

Okres: Uherské Hradiště

Příjemce podpory: městys Polešovice

Ukončení projektu: 4. 1. 2018

Celkové způsobilé výdaje
2 917 011 Kč

Příspěvek EU
2 041 907 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Kopřivnice: Kanalizace v místních částech

Účelem stavby je zajištění likvidace splaškových odpadních vod z urbanizovaného území města Kopřivnice. Odpadní vody z území budou svedeny navrženým kanalizačním systémem do ČOV města Kopřivnice. Plánovaná délka je více než 12 kilometrů.

Prioritní osa 1, specifický cíl 1.1 – Snížit množství vypouštěného znečištění do povrchových i podzemních vod z komunálních zdrojů a vnos znečišťujících látek do povrchových a podzemních vod

Název projektu: Odkanalizování místních částí

Vlčovice a Mniší

Kraj: Moravskoslezský

Okres: Nový Jičín

Příjemce podpory: město Kopřivnice

Předpokládané ukončení projektu: 30. 4. 2023

Celkové způsobilé výdaje
120 050 076 Kč

Příspěvek EU
76 531 923 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Rožmitál: Revitalizace biotopu

Obnovení zaniklého biotopu čolka a přírodní památky Rožmitál pod Třemšínem. Zánik biotopu způsobilo protřžení hráze malé vodní nádrže. Obnovou nádrže, která patřila k nejdůležitějším reprodukčním nádržím v této lokalitě, dojde k výraznému zlepšení populace předmětu ochrany.

Prioritní osa 4, specifický cíl 4.1 – Zajistit příznivý stav předmětu ochrany národně významných chráněných území

Název projektu: Revitalizace biotopu čolka v PP

Rožmitál pod Třemšínem XI

Kraj: Středočeský

Okres: Příbram

Příjemce podpory: Středočeský kraj

Ukončení projektu: 20. 1. 2020

Celkové způsobilé výdaje
1 123 893 Kč

Příspěvek EU
1 123 893 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Mladá Boleslav: Energetické úspory MŠ

Energetické úspory budovy MŠ Štěpánky, pavilon MŠ Sahara, je dosaženo zateplením obálky budovy (fasády, střeš, výměnou vybraných výplní otvorů) a také instalováním nového zdroje vytápění a regulací otopné soustavy.

Prioritní osa 5, specifický cíl 5.1 – Snížit energetickou náročnost veřejných budov a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie

Název projektu: Snížení energetické náročnosti budovy MŠ Štěpánky, pavilon MŠ Sahara

Kraj: Středočeský

Okres: Mladá Boleslav

Příjemce podpory: statutární město Mladá Boleslav

Předpokládané ukončení projektu: 30. 4. 2022

Celkové způsobilé výdaje
890 317 Kč

Příspěvek EU
623 222 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

▶ EKOTURISMUS ZACHRAŇUJE GORILY V MLŽNÝCH HORÁCH UGANDY

Volcanoes National Park je pro většinu obyvatel africké Rwandy ukázkou největší nádhery, jakou je příroda schopna stvořit, a samozřejmě nezanedbatelným zdrojem příjmů státní pokladny. Park by takový nemohl být, kdyby v něm nežily horské gorily, na jejichž ochranu byl zřízen. A ochrana vzácných primátů by tu byla o mnoho složitější, nebýt peněz z ekoturismu, které park každoročně vydělá.

Volcanoes National Park byl založen v roce 1925 a je tak nejstarším národním parkem v Africe. Rozkládá se na severozápadě od Rwandy, kde sousedí s Virunga National Park v Demokratické republice Kongo a Mgahinga Gorilla National Park v Ugandě. Na pásu dlouhém 160 kilometrů a porostlém deštným pralesem a bambusem se nachází pět z osmi spících vulkánů pohoří Virunga: Karisimbi, Bisoke, Muhabura, Gahinga a Sabyinyo. „Leží v samém srdci centrální Afriky, tak vysoko, že se třese zimou místo toho, abyste se potili,“ napsala kdysi proslulá primatoložka Dian Fosseyová.

Pestrá mozaika horských ekosystémů na příkrých svazích těchto vulkánů, složená ze stálezelených a bambusových lesů, otevřené savany, močálů a vřesovišť, se stala domovem vzácných a ohrožených goril horských. A právě ty a jejich habitat park ochraňuje. Žijí tu v bezpečí, na rozdíl od svých soukmenovkyň z okolního konžského regionu, kde se často stávají obětmi přestřelky mezi nepřátelými armádami anebo pytláků, kteří si přilepšují prodejem gorilího masa.

Když se Dian Fosseyová před půlstoletím přestěhovala do Rwandy, aby tu studovala horské gorily, těchto vzácných primátů ubývalo, až jich zbylo pouhých 254. Dnes jich na území parku žije více než 600 a dalších 400 přebývá v sousední Ugandě. To vše díky společnému úsilí vědců a ugandské vlády o záchranu goril a zlepšení životní úrovně komunit, které na území parku žijí.

Výhody z existence parku a jeho ochranných programů požívají jak zvířata, tak lidé. Turisté se tu v malých skupinkách mohou vypravit do míst, kde gorily

žijí, a pozorovat je při každodenních činnostech. Mohou navštívit i ostatní části parku a z příjmů, které ekoturismus přináší – odhaduje se, že každá gorila za svůj život „vydělá“ zhruba 3 miliony amerických dolarů – jsou pak financovány výdaje na ochranu goril i udržování a budování samotného parku. Díky tomu počet goril horských ve Rwandě rok od roku utěšeně stoupá.

Kwita izina

Gorily požívají ve Rwandě velkou vážnost, a tak se provozovatelé parku inspirovali rwandskou národní tradicí kwita izina neboli „pojmenování“ dítěte po narození a na každoroční slavnosti Kinyarwanda připravují stejný rituál i pro gorilí mláďata narozená v předešlém roce. Stejně jako u lidských mláďat je to událost s hlubokým kulturním významem.

Slavnost kwita izina se koná každé září a trvá celý týden. Kromě samotného rituálu

pojmenování mláďat se tu odehrává velké množství aktivit, jejichž účelem je zvýšit povědomí, šířit osvětu a budovat zdroje na dlouhodobou údržbu projektů ochrany horských goril a rozšiřování území, na kterém mohou přebývat. Probíhají tu konference, workshopy, taneční a folklorní vystoupení místních studentů a umělců. Vyvrcholením celého týdne je samotná kwita izina. Každé mládě narozené ve Volcanoes National Park v uplynulém roce dostává na obrovském bambusovém pódiu ve tvaru horské gorily pečlivě vybrané jméno odrážející jeho chování a jedinečné charakterové rysy. Rwandané věří, že výběr vhodného jména přinese mláďeti štěstí a sehraje klíčovou roli ve formování dobrých vyhlídek na jeho budoucnost.

Slavnost pořádaná nedaleko městečka Kinigi na úpatí pohoří Virunga každoročně navštíví tisíce návštěvníků, od běžných turistů přes mezinárodní celebrity až po rwandské vládní činitele i samotného prezidenta. ●

Pro komunity žijící v sousedství Volcanoes National Park a na jeho území představuje park to nejdůležitější – živobytí. Ruku v ruce s prací jde pak životní úroveň, která by tu bez parku byla nemyslitelná. A také pomohl ke zlepšení postavení žen v tradiční rwandské společnosti. Pracují v parku jako pokladní, rangerky a průvodkyně.

Ochrana goril není jediným velkým ekoturistickým projektem na africkém kontinentě

BOTSWANA

Dalším místem, kde se zvířatům, konkrétně žirafám, daří, je Chobe National Park v Botswaně. I tento park je pochopitelně závislý na příjmech z turistického ruchu, které následně investuje do zlepšování infrastruktury parku a jeho ochranných programů. Návštěvníci se tu mohou ubytovat v ekologickém resortu a vyrazit na safari v tichých a bezemisních elektromobilech. Zatímco jinde v Africe počty žiraf nezadržitelně klesají, jejich zastoupení v Chobe National Park je stále početné.

UGANDA

Dalším úspěšným počinem je ugandský šimpanzí útulek Ngamba Island Chimpanzee Sanctuary pro osiřelé šimpanze, který souběžně nabízí ekoturismus a ekologickou osvětu. Šimpanzi jsou emocionálně velmi komplexní stvoření, a pokud ztratí svou rodinu, může to vyústit ve vážné problémy s chováním. Do šimpanzího útulku přicházejí ti šimpanzi, kteří jsou příliš traumatizováni na to, aby se ještě někdy začlenili do šimpanzí komunity v divočině, a tak pracovní tým v útulku věnuje velké množství času terapiím, jimž jim pomáhá vyrovnat se s jejich traumatem.

MOZAMBIK

Mozambická Banhine Natural Reserve je rozsáhlý travnatý park, jehož mokřiny jsou rájem pro nespočet ptáčích druhů. Přestože park existuje už čtyřicet let a postihy za pytláctví jsou přísné, ilegální zabíjení zvířat tu stále představuje velký problém, stejně jako nezákonná výroba dřevěného uhlí, kvůli které berou za své přirozená útočiště zvířete. Mnozí z místních obyvatel zatím příliš nerozumí tomu, proč je potřeba na území parku nastolit přísná ochranná pravidla, a tak se vedení parku snaží především navázat dobré vztahy s místní komunitou. Jednou z cest je podle nich ukázat místním lidem, že ekoturismus pro ně kromě ochrany přírody představuje i možnost výdělku.

RWANDA

Dalším místem ve Rwandě, které si zaslouží pozornost, je Nyungwe forest a jeho divoká příroda ohrožovaná lovem a ztrátou přirozených stanovišť. Biolog Michel Masozera věnoval dvacet let tomu, aby tento les proměnil v národní park a uchránil ho tak před těžbou. Nyungwe forest se rozkládá na zhruba 1 000 čtverečních kilometrů, je domovem více než tisíce zvířecích druhů a představuje tak největší chráněnou plochu deštného pralesa v Africe. Michel Masozera věří, že ekoturismus tu může všechno změnit. Kromě jiného tu proto vybudoval první stezku ve větších na území Afriky, aby vstup parku do světa ekoturismu podpořil.

Horské gorily žijí pouze na dvou místech na světě: v pohorí Virunga a v ugandském Bwindi Impenetrable National Park. Jsou jedním ze čtyř druhů velkých primátů žijících v Africe a jediným, jejichž počet v posledních letech stoupá.

ECHO

Trutnov chce upravit další náměstí

Město se chce pustit do revitalizace náměstí Hraničářů. Ta zahrnuje kompletní regeneraci zeleně včetně výsadby nových dřevin, dále výměnu mobiliáře a veřejného osvětlení. Projekt zahrnuje také úpravu parkovacích stání v místě současného parkoviště, kde bude místo pro osm vozidel. Město počítá s náklady zhruba 8 milionů korun, ovšem na jejich částečné pokrytí podalo žádost o dotaci z Národního programu Životní prostředí. Dokončení realizace je plánováno na rok 2023.

Stanice J. G. Mendela na Antarktidě slaví

Před patnácti lety byla slavnostně otevřena Česká vědecká stanice Johanna Gregora Mendela na ostrově Jamese Rosse. Šlo o vyvrcholení projektu realizovaného Masarykovou univerzitou, která vědeckou základnu vlastní a provozuje. Stanice má sezónní charakter, vědci na ní pracují během jižního léta, tj. od prosince do března. Vzhledem k místnímu podnebí jsou celoročně v provozu pouze automatické měřicí přístroje, které nevyžadují soustavnou obsluhu člověkem. Vybudování české stanice v Antarktidě a pravidelné vysílání vědeckých expedic ocenilo mezinárodní společenství uznáním kvalifikovaného členství České republiky. Od r. 2014 se tak Česká republika může jako jedna z pouhých 29 zemí na světě aktivně podílet na rozhodování o právním režimu bílého kontinentu.

Do roku 2023 bude mít MŽP nový ISOH2

Od konce roku 2020 platí nová právní úprava odpadového hospodářství. Pro novou éru odpadového hospodářství je nezbytné zajistit dostatečnou informační podporu. MŽP proto začalo již vloni realizovat přípravu nového informačního systému odpadového hospodářství – ISOH2. Stávající ISOH, fungující již více než 15 let, není schopen dále poskytnout oporu pro novou legislativu z důvodu technologických, architektonických i uživatelských. Rovněž je nutné spojit doposud oddělené části, které se do původního systému postupně doplňovaly, a přidat nové. Kromě toho musí být do budoucna nový systém schopen reagovat na požadavky odpadových předpisů, kterých bude nepochybně přibývat. Ministerstvo životního prostředí vypsalu otevřenou veřejnou zakázku s podrobnou technickou specifikací. Vyhrála ji společnost Solitea.

▶ I ALKOHOL JE MOŽNÉ VYRÁBĚT ŠETRNĚ K ŽIVOTNÍMU PROSTŘEDÍ

V dnešní době není pro jakékoli podnikání, výrobu alkoholu nevyjímaje, příliš těžké tvářit se ekologicky a označit se nálepkou trvalé udržitelnosti a ve skutečnosti přitom do takového přístupu k výrobě příliš neinvestovat. Je ale spousta drobných kroků, které může učinit každý výrobce a být tak šetrnějším k prostředí, ve kterém žijeme.

Trvalá udržitelnost se může prolínat všemi aspekty výroby – od péče o sad, chmelnici či vinohrad přes nakládání s odpadní vodou až po investice do ekologických, permakulturních či biodynamických metod pěstování. A nemusí to být nijak závratné investice, naopak – často se díky nim peníze ve výsledku ušetří. Mnozí výrobci alkoholu se už cestou trvalé udržitelnosti vydali, ale i tak je vždycky co zlepšovat.

Snížení uhlíkové stopy

Snížení uhlíkové stopy se nabízí jako první, to je jasné. Snížení uhlíkové stopy neboli ekostopy je především o razantním snížení spotřeby energie, kterou výroba alkoholu představuje. Cest, kterých toho lze dosáhnout, je mnoho: od využívání solárních panelů přes kotle na biomasu po sjednocení distribuce a snížení konečné hmotnosti produktů. Dvěma společnostmi na světě se to obzvláště daří – kalifornským Jackson Family Wines a australskému De Bortoli.

Jackson Family Wines se zavázaly snížit emise skleníkových plynů ze své výroby o celou polovinu už do roku 2030 a o dvacet let později, v roce 2050, dosáhnout klimatické

pozitivity. Ke splnění vytyčeného cíle ve velkém využívají energie z obnovitelných zdrojů a regenerativní způsob pěstování vinné révy. Před třemi lety také založili iniciativu Wineries for Climate Action, která si klade za cíl šířit osvětu, jak je možné ve vinařském průmyslu podnikat v duchu trvalé udržitelnosti.

Společnost De Bortoli je jedním z průkopníků ekologického vinařství. Loni spatřil světlo světa jejich projekt 17Trees. Cílem tohoto projektu je snížit ekostopu podniku vysazováním stromů a zároveň tak obnovovat australskou buš. Zavázali se vysadit jeden strom za každých šest prodaných lahví vína. Kromě toho pracují na tom, aby se stali prvními australskými výrobci vína, kteří se

mohou pyšnit nulovým odpadem. Za touto úctyhodnou metou stojí investice 15 milionů amerických dolarů do nákupu a instalace solárních panelů a průmyslových kompostovacích systémů na zpracování odpadu, který při výrobě vína vzniká.

Odpad už není odpadem

Využívat i to, co bylo dříve považováno za odpad, je dnes hodně v kurzu. Ve vinařském průmyslu jsou největším odpadem hroznové slupky. Na šest litrů vína připadá odhadem jeden kilogram hroznového odpadu – slupek, stonků a pecek. Přestože mnohé z vinařských domů tento odpad alespoň částečně zkompostují a posléze využijí coby

Kromě velkých systémů zabezpečujících ekologický chod provozu je důležité neopomenout maličkosti – zhasínat světla, kdykoliv je nepotřebujeme, a používat žárovky LED namísto halogenových a fluorescentních.

William Grant & Sons kvůli využívání odpadu založili v roce 2018 celou společnost – Discarded Spirits Company, pod jejímž jménem uvedli na trh Discarded Vermouth s příchutí kávových slupek a rum vyrobený z banánových slupek. Skotská destilerie BrewDog loni představila Bad Beer Vodku, vyrobenou ze zbylého piva, zatímco z použitých obilných zrn vyrábějí psí sušenky. Na skotské vysočině BrewDog zakoupili 830 hektarů půdy, kde chtějí vysázet les o jednom milionu stromů a smazat tak ekostopu celé své výroby.

hnojivo nebo krmivo pro zvířata, většina se stejně vyhodí. Existují ale lukrativnější a kreativnější způsoby, jak tento zdánlivý odpad využít a znovu použít: při výrobě biopaliv, kosmetiky, oleje z hroznových pecek a doplňků stravy. Anebo může být znovu přepálen za účelem výroby nových destilátů.

Anglický vinařský dům Rathfinny využívá třetího lisování vinných hroznů, zvaného rebêche, k výrobě vinného základu, z něhož poté vyrábí gin a brandy značky Seven Sisters, a také ho přidává do suchého vermutu stejné značky.

Biovíno má zelenou

Využívání zdrojů obnovitelné energie dnes k zeleným provozům neodmyslitelně patří, a tak i současné vinařské domy napříč celým světem instalují na své výrobní solární panely, kotle na biomasu a větrné turbíny. A jdou dále: upouštějí od používání pesticidů, začínají pěstovat ekologicky, či dokonce biodynamicky.

Vzhledem k vzrůstajícímu zájmu se předpokládá, že globální trh s biovínem vzroste do roku 2024 o 43%. Není to dobrá zpráva jen pro životní prostředí a další generace vinařů, kteří budou moci hospodařit na vinicích opečovávaných v duchu trvalé udržitelnosti. Přispívá to i k lepší kvalitě vína. Například novozélandské vinařství Villa Maria uvedlo v loňském roce na trh hned několik druhů bílých, růžových a červených vín v biokvalitě a jeho vedení slíbilo, že výroba se do roku 2030 přeorientuje výhradně na výrobu biovín.

Většina vinařů se shoduje v tom, že ekologické a biodynamické pěstování vinné révy prospívá nejen životnímu prostředí, ale také kvalitě vína. Samozřejmě záleží na tom, kde se réva pěstuje. Někde je situace komplikovanější než jinde.

Při pěstování vinné révy se běžně používají fungicidy. V loňském roce přišli vědci z Cornell AgriTech v newyorské Genevě s roboty,

kteří přes noc obcházejí vinice a vybavení ultrafialovým světlem likvidují padlí révové – plíseň, která napadá vinnou révu rostoucí ve vlhčích klimatech. První komerční verze těchto robotů by se měly na trhu objevit už letos. Sázka na ultrafialové světlo se v případě padlí révového, které velmi rychle získává odolnost vůči protiplísňovým postřikům, vyplatila. Během dne to totiž funguje tak, že modré světlo, které je součástí slunečního UV záření, spouští v organismech obranný mechanismus, který je ochraňuje před poškozením. Pokud se UV světlo použije v noci, není žádné modré světlo, které by patogenům umožnilo chránit se a namísto toho je prostě zahubí. ●

OBALY, TY OBALY...

Jeden, druhý, třetí... Kolik vrstev plastu je nutných, aby bylo zboží bezpečně zabalené? Už jeden jediný stačí, aby učinil jakékoli prohlášení se za ekologický či trvale udržitelný provoz za falešné. V době covidové pandemie, kdy se objem online nakupování a dovoz zboží kurýrními službami až do domu několiknásobně zvýšil, to platí obzvlášť. O to důležitější jsou dnes ekologické, recyklované a recyklovatelné obaly.

Někteří výrobci alkoholu si to uvědomují a drží krok s dobou. Třeba Garçon Wines, kteří přišli s lahví z recyklovaného plastu. Je o 87% lehčí než lahev skleněná a o polovinu menší. To znamená, že na polici v obchodě se takových lahví vejde dvakrát více a stejně tak i na paletu při přepravě. Tím je distribuce výrobků o mnoho efektivnější a k životnímu prostředí šetrnější. Pernod Ricard se pustili ještě dále a představili papírovou Absolut lahev, vyrobenou z 57% z papíru a ze 43% z recyklovaného plastu. V papírové lahvi vyrobené čistě z celulózy už se objevila i limitovaná edice whisky Johnnie Walker.

ECHO

U Hartecké stezky ochrání obojživelníky

Společnost pro zachování a obnovu biodiverzity, z. ú., připravila projekt zaměřený na rozšíření populace silně ohrožených druhů obojživelníků a plazů na území areálu Hartecká stezka v Pardubickém kraji. Hlavní aktivitou projektu bylo vybudování nových biotopů vhodných pro rozšíření populace ještěrky obecné, slepýše křehkého i kuňky obecné. Připraveny pro ně budou dvě nové tůňe či podélné zídky z opukového kamene. Projekt je podpořen z Norských fondů.

Byly vyhlášeny nové památné stromy v CHKO Brdy

Koncem loňského roku vyhlásili ochránáři v Brdech dva nové památné stromy: dub u Valdeka a jedlí pod Okrouhlíkem. Dub u Valdeka roste severozápadně od hradu Valdek hned pod hradbami. Měří v obvodu 385 cm a vysoký je 18 metrů. Jedná se o dub zimní a poznáte ho podle charakteristické podélné dutiny ve kmeni. Jedle pod Okrouhlíkem s obvodem kmene 4 metry roste ukrytá v lesním porostu mezi Kolvínem a vrchem Okrouhlík. Je jedinečná a mimořádně významná svým vzrůstem a stářím.

Zpevní skály u Českého Krumlova

V půlce března začnou práce na zpevnění nestabilní skály mezi Českým Krumlovem a Větřním kolem silnice II/160. Projekt vyjde na 35 milionů korun. Práce potrvají do září a omezí provoz na frekventované silnici. „Staveniště bude odděleno betonovými svodidly, na kterých bude instalována síť vysoká 3 metry. Pro vozidla pak zůstane volný jeden jízdní pruh o šířce 3,5 metru. Kyvadlový provoz zajistí semaforey, v nutných případech budou dopravu řídit odpovědní pracovníci zhotovitele stavby,“ uvedl náměstek hejtmana Antonín Krák. Jde o skalní svah dlouhý 480 metrů, vysoký až 60 metrů, se sklonem od 50 do 75 stupňů. Skála je hned za Českým Krumlovem. Dělníci odstraní náletové dřeviny, očistí svah, odstraní nestabilní kusy skály. Potom její části potáhnou ocelovými sítěmi, umístí tam i bariéry a ochranné ploty.

► PŘEDNÁŠÍME, RADÍME, DISKUTUJEME

VELETRHY

Rádi jsme vás potkali na FOR PASIV 2022

U poradenského stánku SFŽP ČR k programu Nová zelená úsporám zase bylo rušno. Děkujeme všem, kteří si našli cestu k našemu stánku na oblíbeném veletrhu FOR PASIV v pražských Letňanech. Po nucené přestávce jsme vám opět nabídli novinky v oblasti nízkoenergetického a pasivního bydlení a představili trendy ve využívání přírodních zdrojů, nových technologií a možnosti státních dotací na úsporné bydlení. Mohli jste si i vyslechnout přednášky o novinkách v dotacích na úsporné bydlení či výměnu neekologických kotlů.

Nejčastěji jste se ptali na Novou zelenou úsporám a na kotlíkové dotace. Rádi jsme vám poradili a doufáme, že dotační program přispěje k vašemu lepšímu bydlení.

SEMINÁŘE

I v březnu pokračovala úspěšná série online seminářů na téma dotací z programu Nová zelená úsporám a kotlíkových dotací. Tentokrát jsme se zaměřili na témata a oblasti podpory rekonstrukcí a novostaveb rodinných i bytových domů. Semináře také shrnuly, co program nabízí zájemcům o instalaci fotovoltaiky nebo jak finančně podporuje výměny starých kotlů a topidel. Nejdůležitější informace napříč oběma programy vám nabízíme, i když jste na online seminářích být nemohli. Na našem webu visí záznamy všech webinářů, ke stažení jsou také přehledné prezentace.

CHCETE SEMINÁŘ VE VAŠÍ OBCI? NAPIŠTE NÁM!

Pokud byste měli zájem a chtěli seznámit vaše okolí s nabídkou dotačních programů Státního fondu životního prostředí ČR, nabízíme vám bezplatné semináře. Pokud chcete uspořádat setkání pro alespoň 20 zájemců i u vás v obci či ve městě, kontaktujte nás na seminare@sfzp.cz. Naši odborníci rádi vysvětlí aspekty dotací a dotačních programů, například Nové zelené úsporám nebo kotlíkových dotací. Všechny chystané akce jsou pro registrované účastníky zdarma.

Spolufinancováno Evropskou unií

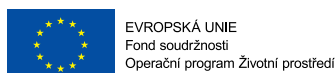
Ministerstvo životního prostředí

To není drb!

Kotlíkové dotace vám zaplatí až 95% nákladů na pořízení nového kotle.

Tak rychle, od 1. září 2022 budou staré neekologické kotle zakázané. Cesta k dotaci je snadná, více na www.kotlikydotace.cz.

OD 1. ZÁŘÍ 2022
ZÁKAZ KOTLŮ
1. A 2. EMISNÍ TRÍDY

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Operační program Životní prostředí

Spolufinancováno
Evropskou unií

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

Priorita | měsíčník Státního fondu životního prostředí ČR | vydává Státní fond životního prostředí ČR, rezortní organizace Ministerstva životního prostředí | ročník 15 | číslo 3 | březen 2022 | časopis je distribuován bezplatně, pouze na území ČR | **adresa redakce:** Olbrachtova 2066/9, 140 00 Praha 4 | **kontakt na redakci:** priorita@sfzp.cz | **objednávky:** www.sfpz.cz, www.opzp.cz | **redakce:** šéfredaktor: Jan Rödling; redaktorka: Barbora Scheinherrová; grafická úprava: Eva Štanglová | **fotografie na titulní straně:** Povodí Labe | **číslo registrace:** MK ČR E 18178 | Tento časopis je tištěn dle ekologických standardů. | Texty z časopisu Priorita je možné přetiskovat za předpokladu uvedení autora a zdroje.

Prosíme o správné vytrídění recyklovatelného obalu i časopisu.